

UNIVERZITA KARLOVA

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA DIVADELNÍ VĚDY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

JITKA JIRSOVÁ, DiS.

Muzikál *Fantom Opery* a jeho postavení na pražské muzikálové scéně

Musical *The Phantom of the Opera* and its Position on the Prague Musical Scene

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Martinu Pšeničkovi, Ph. D. za odborné vedení této práce, pomoc při jejím realizování a laskavý přístup.

Dále děkuji umělcům podílejícím se na vzniku první české verze muzikálu *Fantom Opery* za poskytnuté informace a rozhovory: režiséru Martinu Vokounovi, kostýmnímu výtvarníku Romanu Šolcovi, a hercům a zpěvákům Radimu Schwabovi, Monice Sommerové a Tomáši Vaňkovi.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 21. 7. 2017

Podpis:

Jitka Jirsová

ANOTACE

Bakalářská práce s názvem *Muzikál Fantom Opery a jeho postavení na pražské muzikálové scéně* přibližuje historii vzniku jednoho ze světově nejúspěšnějších muzikálů, se zaměřením na jeho první české uvedení v divadle GoJa Music Hall v divadelní sezóně 2014/2015.

Práce se dále zabývá uměleckými složkami této inscenace. Zároveň přináší srovnání titulu se současnou pražskou muzikálovou scénou, a to po stránce umělecké i propagační. Věnuje se také ohlasům na uvedení této inscenace.

Autorka využívá vedle odborné literatury i vlastní pořizené rozhovory s autorským týmem inscenace či materiály uveřejněné v rámci propagace muzikálu v médiích.

ANNOTATION

This bachelor thesis named *Musical The Phantom of the Opera and its Position on the Prague Musical Scene* presents the history of one of the world's most successful musicals, focusing on its first Czech production at Prague's GoJa Music Hall during the 2014/2015 season.

Moreover, it deals with the artistic components of this staging while comparing it to the rest of Prague's contemporary musical scene from perspective of both art and promotion, and also reflecting the reviews.

Besides professional literature the author had been working with her own interviews of Prague's creative team and with materials published in the media as part of the show's promotion.

KLÍČOVÁ SLOVA

Muzikál, Fantom Opery, Andrew Lloyd Webber, GoJa Music Hall, pražská muzikálové scéna, propagace muzikálu, recenze

KEY WORDS

Musical, The Phantom of the Opera, Andrew Lloyd Webber, GoJa Music Hall, Prague Musical Scene, musical promotion, reviews

OBSAH

ÚVOD	7
1. CHARAKTERISTIKA MUZIKÁLU FANTOM OPERY	8
1.1. HISTORIE VZNIKU	8
1.1.1. LITERÁRNÍ PŘEDLOHA	9
1.1.2. DĚJ ROMÁNU FANTOM OPERY	10
1.1.3. DĚJ MUZIKÁLU FANTOM OPERY	11
1.1.4. POSUN OD ROMÁNU K MUZIKÁLU	13
1.1.5. PALAIS GARNIER – PŘEDLOHA PRO FANTOMOVU OPERU	15
1.2. AUTOŘI	17
1.3. PRVNÍ SVĚTOVÉ UVEDENÍ	20
1.4. LICENCE	23
1.5. FILMOVÉ ZPRACOVÁNÍ MUZIKÁLU	24
2. STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA PRAŽSKÉ MUZIKÁLOVÉ SCÉNY	27
2.1. HUDEBNÍ DIVADLO KARLÍN	27
2.2. DIVADLO HYBERNIA	28
2.3. DIVADLO BROADWAY	30
2.4. DIVADLO KALICH	30
2.5. KONGRESOVÉ CENTRUM	31
2.6. GOJA MUSIC HALL	32
3. UVEDENÍ MUZIKÁLU FANTOM OPERY V ČESKÉ REPUBLICE	33
3.1. CHARAKTERISTIKA PRODUKČNÍ SPOLEČNOSTI	33
3.2. PRVNÍ ČESKÉ UVEDENÍ MUZIKÁLU FANTOM OPERY	35
3.2.1. REŽIE	35
3.2.2. OBSAZENÍ	38
3.2.3. VÝPRAVA	41
3.2.4. KOSTÝMY	43
3.2.5. MASKY	44
3.2.6. HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ	45
3.2.7. ČESKÝ PŘEKLAD	46
3.2.8. CHOREOGRAFIE	47
3.3. PROPAGACE MUZIKÁLU V ČESKÉ REPUBLICE	48
3.4. ZASAZENÍ MUZIKÁLU DO PRAŽSKÉ MUZIKÁLOVÉ SCÉNY	52
4. RECENZE A OHLASY NA UVEDENÍ FANTOMA OPERY	56
ZÁVĚR	60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	62
SEZNAM PŘÍLOH	67
PŘÍLOHY	67

ÚVOD

Téměř třicet let poté, co se odehrála londýnská premiéra dnes již světově úspěšného muzikálu Sira Andrew Lloyd Webbera *The Phantom of the Opera*, dorazil muzikál také do Čech. Díky vynaloženému úsilí ze strany producenta Františka Janečka se po dlouhých letech vyjednávání o právech na uvedení tohoto muzikálu v české verzi představil *Fantom Opery* divákům.

Jelikož má *Fantom Opery* nesporně své místo mezi nejúspěšnějšími muzikály v historii, podobně jako *Cats*, *Jesus Christ Superstar* či *Les Misérables*, byla jeho česká premiéra napjatě očekávanou událostí.

Touto prací se pokusím obhájit svou hypotézu, že uvedení *Fantoma Opery* je milníkem v historii českého muzikálového divadla.

Budu se v ní věnovat nejen historii tohoto muzikálu, ale především okolnostem vzniku první české inscenace. Také zkusím definovat její postavení na současné pražské muzikálové scéně a představit osobnosti, jejichž jména budou k českému *Fantomovi* neodmyslitelně patřit. A to nejen účinkující umělce, ale také český inscenační tým.

Kromě odborné literatury a dostupných recenzí budu vycházet nejen z informací, které jsou dostupné díky produkční společnosti a médiím na internetu, ale také z vlastních materiálů pořízených za účelem této práce, jako jsou vlastní divácké poznámky ze zhlédnutí inscenace a rozhovory vedené s tvůrci.

1. CHARAKTERISTIKA MUZIKÁLU FANTOM OPERY

1.1. HISTORIE VZNIKU

Myšlenka přivést na svět muzikál podle předlohy románu francouzského spisovatele Gastona Leroux se zrodila na jaře roku 1984. Tehdy šestatřicetiletý Andrew Lloyd Webber byl v té době již uznávaným skladatelem a autorem muzikálů jako jsou například *Josef a jeho úžasný pestrobarevný plášť* (*Joseph and the Amazing Technicolor Dreamcoat*), *Jesus Christ Superstar*, *Evita*, *Cats* či *Starlight Express*.

Myšlenkou uvést *Fantoma* jako muzikál nadchl svého přítele a spolupracovníka, úspěšného producenta Camerona Mackintoshe. Ten vzpomíná: „Bylo to kdysi na jaře 1984. Ležel jsem akorát ve vaně, když volá Andrew. Jeho první slova zněla: ‚Když řeknu *Fantom Opery*, napadá tě něco?‘ ‚Myslím, že to není špatný nápad,“¹ zněla Mackintoshova odpověď.

Lloyd Webberův *Fantom Opery* nebyl první muzikálovou adaptací Lerouxovy knižní předlohy. Ta vznikla již roku 1976 a jejím autorem byl Ken Hill. Jednalo se o muzikál s Hillovými texty doprovázejícími hudbu známých klasiků jako je Verdi, Mozart, Offenbach, Gounod či Dvořák. Hill a Lloyd Webber byli přáteli a spolupracovali spolu již na muzikálu *Josef a jeho úžasný pestrobarevný plášť*. Z Hillovy verze *Fantoma* byli jak Mackintosh, tak Lloyd Webber nadšeni. Hlavní roli Christine hrála zpěvačka Sarah Brightman, Lloyd Webberova manželka. Stala se pro něj múzou a roli Christine ve svém *Fantomovi* pak psal přímo pro ni. Vzniklo dílo, které přepsalo dějiny muzikálu a pozměnilo žebříčky nejúspěšnějších muzikálových produkcí po celém světě. Původní Hillovu inscenaci však nechalo ve svém stínu. Mezi oběma přáteli došlo ke sporu a společnost *The Really Useful Group* dokonce požadovala, aby byl z Hillovy inscenace odstraněn podtitul „*The original stage musical.*“²

1 PROSTĚJOVSKÝ, Michael. *Muzikál expres: malý průvodce velkým muzikálem*. Brno: Větrné mlýny, 2008, 487 s. ISBN 978-80-86907-50-5. str. 387.

2 KEN HILL'S PHANTOM OF THE OPERA: Articles. *Kenhillspanthomoftheopera.co.uk*[online]. [cit. 2017-07-25]. Dostupné z: <http://www.kenhillspanthomoftheopera.co.uk/articles/article8.php>

1.1.1. LITERÁRNÍ PŘEDLOHA

Francouzský novinář, spisovatel, básník, a především autor románu *Fantom Opery*, který se stal předlohou pro muzikál Andrewa Lloyd Webbera, Gaston Leroux, se narodil v Paříži 6. května roku 1868. Po ukončení právnického vzdělání se roku 1890 stal novinářem na poloviční úvazek a v letech 1894–1906 působil jako zahraniční dopisovatel.³ Již od mládí psal krátké povídky, ale spisovatelské tvorbě se naplno začal věnovat až po roce 1900.

Jeho specialitou se staly detektivní romány. Roku 1907 vyšel jeho první román *Tajemství žlutého pokoje* (*La Mystere de la chambre jaune*). Ten byl průkopnický tím, že nutil samotného čtenáře k vyřešení zdánlivě nevyřešitelného případu. Tento román je považován za historicky první detektivní příběh typu „záhada zamčeného pokoje.“⁴ Okamžitě se stal velkým fenoménem. O Lerouxově práci se pochvalně vyjádřila i spisovatelka Agatha Christie – „...*(she) admired Leroux's work, particularly his ability to engage readers' intellect and challenge them to solve seemingly unsolvable crimes.*“⁵

Jeho záliba v investigativní novinářině jej přivedla také k průzkumu podzemí pařížské Opery Garnier, což bylo patrně největším inspiračním zdrojem k napsání gotického románu *Fantom Opery* (*Le fantome de l'Opéra*), který vyšel na pokračování roku 1907, knižně roku 1911. Lerouxova díla z oblasti detektivní literatury jsou považována za rovnocenná k dílům amerického spisovatele Edgara Allana Poea či britského autora detektivních románů Sira Arthura Conana Doylea⁶.

Autorské tvorbě se věnoval až do své smrti roku 1927. Do té doby vzniklo několik desítek detektivních románů a povídek. Největší věhlas mu ale vynesl román *Fantom Opery*, který byl přeložen do několika jazyků a stal se předlohou nejen Lloyd Webberova slavného muzikálu, ale i několika filmů. Nejznámější je patrně americká

3 ENCYCLOPEADIA BRITANNICA: Gaston Leroux. *Britannica.com* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Gaston-Leroux>

4 AMERICAN LITERATURE: Gaston Leroux. *Americanliterature.com* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://americanliterature.com/author/gaston-leroux/bio-books-stories>

5 Op. cit.

6 Op. cit.

verze z roku 1925, která byla uvedena ještě za Lerouxova života, v hlavní roli s Lonem Chaneyem v režii Ruperta Juliana. V průběhu 20. století vzniklo ještě několik méně úspěšných filmových pokusů o převedení románu na filmové plátno.

Po uvedení muzikálu byla roku 1990 uvedena dvoudílná televizní minisérie Tonyho Richardsona v hlavní roli s Charlesem Dancem jako Erikem / Fantomem. V současné době je asi nejznámější zpracování muzikálu do filmové podoby z roku 2004 v režii Joela Schumachera, kterému se budu ještě v této práci věnovat.

1.1.2. DĚJ ROMÁNU FANTOM OPERY

Fantom Opery patří dnes již k notoricky známým dílům světové beletrie, proto nastíním jeho děj pouze velmi stručně.

Děj sledujeme očima autora jako vyprávění, které vychází z údajných svědectví a materiálů v románu vystupujících postav, zejména pak postavy Peršana. Jedná se však o fiktivní román, který je pro svou poutavost ozvláštněn skutečnými reálnými událostmi a vyvolává tak ve čtenáři zdání, že čte skutečnou výpověď autorova vyšetřování.

Děj začíná v budově pařížské Opery, jejíž soubor je již dlouho sužován jakýmsi Fantomem Opery – v divadle se stávají nevysvětlitelné nehody a tragické události. Postupně se rozehrává příběh sboristky Christine, která slýchá hlas Anděla hudby, který ji učí zpívat a snaží se z ní udělat sólistku Opery. Tím hlasem je onen Fantom, který je ve skutečnosti znetvořeným mužem Erikem, který se ukrývá a žije v podzemním bludišti pod budovou Opery, a který je do Christine vášnivě zamilovaný. Ta se však setkává se svým dávným přítelem z dětství Raoulem, bratrem hraběte Filipa de Chagny, a oba se do sebe zamilují.

Žárlivý Fantom unese Christine do podzemí a divadlo postihne série katastrof, mimo jiné i pád lustru. Dívku propustí pod podmínkou, že jej bude milovat a na důkaz

toho jí věnuje prsten. Christine se ale svěří Raoulovi, se kterým se rozhodnou prchnout. Zlomený Fantom však jejich dohodu vyslechne a Christine opět unese – přímo uprostřed představení.

Svou lásku se Raoul vydává zachránit a pomáhá mu v tom Peršan, který, jak se později dovídáme, pochází z Fantomovy minulosti. Oba však padnou do léčky a uvíznou ve Fantomově podzemním zrcadlovém bludišti, z něž se zdá být jediným východiskem oběšení na připravené smyčce – pandžábském lase. S Peršanovou pomocí se jim však z pasti podaří uniknout, ale dostanou se do další místnosti plné výbušnin, kterými chce Fantom vyhodit celou Operu do vzduchu.

Christine nakonec jeho vztek obměkčí a milenci jsou propuštěni. Fantom si však od Christine vyžádá slib, že bude jím darovaný prsten nosit až do jeho smrti, což se také stane. Žalem zlomený muž brzy na to umírá a je Christine pohřben pod budovou Opery.

1.1.3. DĚJ MUZIKÁLU FANTOM OPERY

Fantom Opery začíná dražbou v pařížské Opera Populaire roku 1905. Licitátor vede dražbu předmětů z doby její slavné éry, než podlehla požáru. Mezi dražiteli je i starý Vikomt de Chagny, toužící vydražit předměty upomínající na jeho milovanou zesnulou ženu, která bývala sólistkou Opery. Poslední draženou položkou je poničený lustr, proslavený neštěstím, k němuž se váže pověst o Fantomovi žijícím v podzemí Opery. S rozsvícením lustru se scéna rozžívá a přenáší diváka zpět v čas do roku 1871, doby vrcholné slávy.

Na jevišti právě probíhá zkouška Chalumeauovy opery *Hannibal*, kde v hlavních rolích vystupují subreta Carlotta Giudicelli a tenor Ubaldo Piangi. Zkoušku přeruší majitel Opery Lefèvre, který představuje nové ředitele – Andrého a Firmina – a oznámí, že odchází do důchodu. Během zkoušky se však stane nehoda, po níž

dotčená subreta Carlotta demonstrativně opouští divadlo. Pro večerní premiéru je určena jako záskok Christine Daaé, baletka, kterou tajně vyučuje zpěvu Anděl hudby, jak ho nazývá. Ta se role Elisy zhostí s nevídaným úspěchem a přes noc se stane hvězdou. Z úspěchu se těší s podporou přítelkyně, baletky Meg a vypráví jí o Andělu hudby, který ji učí zpívat.

Po slavnostní premiéře se ve své šatně Christine setkává po mnoha letech s Raoulem, vikomtem de Chagny, který je jejím přítelem z dětství a také novým mecenášem Opery. Jejich setkání však popudí Anděla hudby – hlas, skrývající se za zrcadlem, který se konečně Christine zjeví v podobě Fantoma skrytého pod maskou a odvádí ji skrze tajemný labyrint a mlžné jezero do své podzemní říše, ukryté hluboko pod budovou Opery. Zde ji okouzlí *Hudbou noci* a očarovaná Christine mu téměř podlehne. V nestřeženém okamžiku mu však ze zvědavosti strhne masku, pod kterou se skrývá znetvořená tvář. Zlomený a rozzuřený Fantom ji žádá o soucit a vyjeví jí svou lásku.

Mezitím se v Opeře schyluje ke katastrofě – sólistka zmizela a subreta se vrací pobouřena dopisy, které všem rozeslal tzv. Duch Opery, požadující pro Christine, kterou mezitím propustil, hlavní roli v nové inscenaci. Uražená Carlotta je uchlácholena novými řediteli a přes Fantomův zákaz skutečně roli hraběnky v opeře *Il Muto* zpívá. Během představení však Fantomovým zásahem přijde o hlas a její roli je narychlo pověřena Christine. Vzápětí dojde k neštěstí – v lanoví je Fantomem zavražděn Bouquet, šéf provaziště. Christine je vyděšena a prchne s Raoulem na střechu Opery. Zde se v nich probudí dávné city a v milostném duetu si vzájemně vyznají lásku. Jejich vyznání však slyší ukrytý Fantom a s pocitem zrady a ze vzteku nechá na diváky a děkující se umělce zřítit obrovský křišťálový lustr.

Druhé dějství začíná silvestrovskou maškarní slavností, u jejíž příležitosti je odhalen nový lustr. Všichni slaví, jelikož Fantom o sobě již dlouho nedal vědět. Christine s Raoulem prožívají své tajné zasnuby. Uprostřed maškarního plesu se však zjevuje Fantom a žádá pro svou novou operu Christine v hlavní roli. V následném

zmatku se Raoul od Madame Giry, učitelky baletu, dozvídá z jejího vyprávění o skutečném původu Fantoma. Nešťastná Christine je nakonec přemluvena roli Aminty v opeře *Don Juan Vítězný* hrát. Snaží se najít útěchu u hrobu svého otce, kde k ní z úkrytu promlouvá Fantom. Je však přerušen Raoulem, který se vydá Christine hledat a dojde mezi nimi k souboji. Raoul s Christine však uprchnou a Fantom rozehrává svou hru.

Během inscenace *Dona Juana* Fantom přepadne a oběsí Piangiho, který ztvárňuje hlavní roli, a zpívá místo něj milostný duet s Christine. Ta však svého Anděla hudby pozná, a i přes jeho vyznání lásky mu přede všemi strhne masku a odhalí tak jeho děsivou tvář. Rozzuřený Fantom unáší Christine do podzemí, kde ji hodlá učinit svou ženou. Raoul je na radu Madame Giry pronásleduje přes jezero do Fantomova doupěte. Je však neopatrný a Fantom se ho zmocní. Christine dostává na výběr. Buď zůstane navždy s Fantomem, nebo Raoul její vinou zemře. Dívka se ze soucitu rozhoduje zůstat s Fantomem. Ten je však dojat silou jejich lásky a propouští je. Sám se pak ukryje před rozběsněným davem, který se ho chystá dopadnout. Když ale lidé dorazí, Fantom jakoby kouzlem zmizí a baletka Meg nachází v doupěti pouze jeho bílou masku.

1.1.4. POSUN OD ROMÁNU K MUZIKÁLU

Mezi původním románem a současnou podobou muzikálu došlo k mnohočetným změnám. Zejména je muzikál zbaven většiny původních románových postav – některé jsou sloučeny, jiné přejmenovány, jiné zmizely úplně.⁷

⁷ SVOZÍLEK, Petr. *Fenomén žánrové prostupnosti opery a muzikálu na příkladu díla Fantom Opery Andrew Lloyd Webbera*. Diss. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2016. s. 43-45.

V současné podobě se v muzikálu objevuje celkem 10 hlavních postav: Fantom, Christine, Raoul, ředitelé André a Firmin, Carlotta, Piangi, Madame Girya, Meg a Monsieur Reyer. Ostatním postavám není dán příliš velký prostor.

Fantom nedoznal v muzikálu velkých změn, snad jen takovou, že je hudebním skladatelem a Christine je mu múzou pro jeho *Hudbu noci*. V muzikálu se také divák nikdy nedozví jeho skutečné jméno.

Christine je v muzikálové verzi baletkou a nikoli zpěvačkou ve sboru, proto také můžeme sledovat její blízké přátelství s baletkou Meg, která má v muzikálové verzi více prostoru.

Na první pohled je patrné, že zcela zásadně v muzikálu chybí postava Peršana, která má v románu důležitou roli, nicméně tvůrci se s jeho vyškrtnutím popasovali natolik dobře, že jeho roli rozdělili převážně mezi postavy Madame Girya a Raoula.

Madame Girya sama je také spojením několika postav. V románu figuruje původně jako uvaděčka. V muzikálu se proměňuje z rázovité, podsadité a pověřivé dámy v důstojnou a odměřenou učitelku baletu (čímž také nahrazuje postavu Sorelliové), která jediná zná skutečnou pravdu o Fantomovi.

V postavě Raoula muzikálová verze spojuje původního Vikomta de Chagny s jeho starším bratrem, hrabětem Filipem, který v románové verzi nachází smrt na břehu podzemního jezera. Zároveň Raoul v muzikálu figuruje jako jakýsi vyšetřovatel záhady kolem Fantoma. Tuto funkci mu dovolují nejen jeho finanční prostředky, ale také to, že do Opery přichází jako postava mimo divadelní, tedy není tolik ovlivněn legendou o Duchu Opery a vnáší do celého případu racionální nadhled.

Několik dalších postav se také slučuje – v úvodu muzikálu vystupuje jako bývalý ředitel divadla Monsieur Lefèvre, který je spojením postav Debienna a Polignyho. Několik zákulisních postav zcela chybí – v muzikálu je zastupuje Monsieur Reyer, který plní funkci režiséra, korepetitora a vedoucího sboru. Proměnou jmen také prošli oba noví ředitelé – z Armanda Moncharmina se stal Giles André

a z Firmina Richarda zase Richard Firmin. Naopak komická postava špatného tenoristy Ubalda Piangiho je v muzikálu nová.

Celkově je děj muzikálu velmi zjednodušen, už jen proto, že v něm není tolik prostoru pro činoherní text a většina příběhu se odvíjí v pasážích zpívaných.

1.1.5. PALAIS GARNIER – PŘEDLOHA PRO FANTOMOVU OPERU

Budovou, která se stala předlohou pro románovou Operu Populaire, je Palais Garnier, která se nachází v pařížském 9. okrsku a jejím autorem je architekt Charles Garnier. Vznikla na popud císaře Napoleona III., na nějž byl roku 1858 spáchán neúspěšný pokus o atentát revolucionářem Orsinim právě ve chvíli, kdy byl na cestě na operní představení. Císař vyžadoval novou, bezpečnější a reprezentativnější budovu pro pařížskou operu, která měla nahradit tu původní, Salle le Peletier, nacházející se v Rue le Peletier. Jejím architektem byl Francois Debret a byla využívána pro operní představení v letech 1821-1873.⁸

Roku 1861 byl vyhlášen konkurz, kterého se se svými návrhy zúčastnilo 171 architektů. Vítězný návrh patřil tehdy ještě ne příliš zkušenému Jean-Louisi Charlesi Garnierovi. Do té doby byl pouze projektantem činžovního domu v Paříži. I přesto jeho projekt pod číslem 38 a s mottem „*Mířím vysoko, očekávám málo*“ nakonec zvítězil.⁹

O rok později položil základní kámen sám císař. Stavba trvala 15 let. 15. srpna 1867 byla slavnostně odhalena fasáda budovy, která vyvolala nadšené ohlasy. Císař dokonce požádal barona Haussmanna, aby byla zbudována přímá cesta, která by spojovala novou budovu Opery s jeho sídlem v Tuilerijském paláci. Avenue de l'Ópera dodnes skýtá pohled na dominantní průčelí Palais Garnier.

8 FRENCH MOMENTS: Palais Garnier, Paris. *Frenchmoments.eu* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://frenchmoments.eu/palais-garnier-paris/>

9 ARCHITEKTURA: Charles Garnier: Nová budova pařížské Opery. *Ceskatelevize.cz: francouzský dokumentární seriál* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10317618563-architektura/211382549310028/odvysilani/23.1.2014>

Stavba se neobešla bez obtíží. Práce byly dokonce v době francouzsko-pruské války v letech 1870-1871 pozastaveny a budova sloužila jako skladiště. Následkem války padlo císařství, Napoleon III. odešel do exilu a byla vyhlášena Třetí republika. Když 28. října 1873 vyhořela budova původní Opery Peletier, vláda požadovala obnovení prací.

Slavnostně byla Opera Garnier otevřena 5. ledna 1875. „*Na samotné zahájení a otevření však autor stavby Charles Garnier pozván nebyl. Musel si koupit sám svou vlastní lóži. Údajně se jednalo o lóži č. 5 na prvním balkoně.*“¹⁰

Jako hlavní scéna pařížské opery sloužila až do roku 1989, kdy byla v Paříži otevřena moderní budova Opery Bastille. Dnes se Palais Garnier využívá především pro baletní představení a samozřejmě slouží jako turisty vyhledávaná památka. Nejen pro vznosný vzhled, nádherné Le Grand Escalier a Le Grand Foyer, ale také pro spojitost se slavným Lerouxovým románem a Lloyd Webberovým muzikálem.

Dnes se v budově divadla nachází označená lóže *Loge du Phantome de l'Opera'* a stále také láká nádherný bronzovo-křišťálový lustr, který navrhl Charles Garnier a má celkem 340 světél.¹¹ S ním kontrastuje stropní malba malíře Marca Chagalla, která je zde od roku 1964.

Legendě o Fantomovi nedaly vzniknout reprezentativní honosné prostory budovy, nýbrž její podzemí. Pozemek, který pro stavbu zvolil baron Haussmann, nebyl ideální. Prostor byl hustě obklopen budovami a kvůli plánovanému rozsahu budovy došlo k jejich stržení. Hlavním problémem bylo ale ohromné množství spodní vody, na niž stavitelé narazili – ta dala vzniknout představě o podzemním jezeru, které zaobírá velký prostor v Lerouxově románu. Stavitelé se sice snažili o odčerpání vody, nicméně přese všechnu jejich snahu vodní nádrž ve sklepeních stále je. Ačkoliv je nyní

10 PROGRAM MUZIKÁLU FANTOM OPERY: *Opéra Garnier: Dějiště Fantoma Opery*. Příloha programu. Praha, 2014.

11 FRENCH MOMENTS: Palais Garnier, Paris. *Frenchmoments.eu* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://frenchmoments.eu/palais-garnier-paris/>

z větší části zakrytá, dodnes je využívána například pařížskými hasiči pro nácvik plavání ve tmě.¹²

Množství badatelů pokusilo zjistit, jak moc se legenda o Fantomovi zakládá na pravdě. Přítomnost pověstného Fantoma však nebyla nikdy dokázána, jak uvádí Lucinda Everett ve svém článku pro *The Telegraph* ‚Where the Phantom was born: the Palais Garnier‘. Přináší také vyjádření kurátora muzea a knihovny Palais Garnier, Pierra Vidala, který se nechal slyšet, že: „*We don't like to break the illusion, but nobody has seen a ghost in the opera house. Although we do blame the „Phantom“ as a joke if something inexplicable happens.*“¹³

1.2. AUTOŘI

Andrew Lloyd Webber byl nesmírně talentované dítě, které již od útlého věku vykazovalo zájem o hudbu. Není divu, pocházel totiž z hudební rodiny. Jeho otec, William Southcombe Lloyd Webber, byl ředitelem londýnské Královské hudební akademie, matka Jean učitelkou klavíru a jeho starší bratr Julien je světově uznávaným violoncellistou.

Jeho skladatelské pokusy začaly již v dětství, ale skutečný posun v jeho kariéře odstartovalo setkání se začínajícím textařem a jeho pozdějším významným spolupracovníkem Timem Ricem, s nímž se seznámil během studií. Z jejich spolupráce vzešlo množství dodnes populárních děl.

Věhlas jim vynesla hned jedna z jejich prvních spoluprací a v roce 1971 spatřil světlo světa muzikál *Jesus Christ Superstar*, který v hudební podobě bořil žebříčky

12 EVERETT, Lucinda. Where the Phantom was born: the Palais Garnier. *The Telegraph* 17.2.2010 [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/culture/7244338/Where-the-Phantom-was-born-the-Palais-Garnier.html>

13 Op. cit.

hitparád. Z jejich další spolupráce se zrodila neméně slavná *Evita* v hlavní roli s Elaine Paige. To bylo poprvé, co Lloyd Webberův muzikál režíroval zkušený Harold Prince. Umělecké rozpory mezi Lloyd Webberem a Ricem během jejich následující práce kulminovaly a autorská dvojice se střídavě scházela a rozcházela.

Dalším jejich společným dílem se stal muzikál *Cats*, který měl premiéru v Londýně 11. května 1981. Muzikál podle pohádkové knížky T. S. Elliota se stal hned záhy hitem – v Londýně se hrál nepřetržitě jednadvacet let a na newyorské Broadwayi let osmnáct. Jeho nejslavnější píseň *Memory* však dvojici Lloyd Webber/Rice rozdělila – původní text Riceův nahradil text režiséra inscenace, Trevora Nunna, který mimochodem v této pozici nahradil původně osloveného Harolda Prince. Následný spor oddělil autory na dlouhých patnáct let. Sešli se až u filmového zpracování *Evity*, pro kterou připsali píseň *You Must Love Me*, která jim vynesla Oscara za nelepší filmovou píseň roku.¹⁴

Rok 1984 byl pro Lloyd Webbera rokem nemalých zvrátů. Tohoto roku byl uveden jeho další úspěšný muzikál v produkci Camerona Mackintoshe, *Starlight Express*, ve kterém Riceovo místo textaře zaujal Richard Stilgoe. Ještě před jeho premiérou se Lloyd Webber oženil se svou múzou, zpěvačkou Sarah Brightman. Není tajemstvím, že jí roli Christine Daaé psal skladatel přímo na tělo. Bez ní by pravděpodobně *Fantom Opery* nikdy nevznikl.

Skladatel a producent měli výborný námět a potenciální představitelku hlavní role. S nabídkou vytvoření libreta oslovil Lloyd Webber zkušeného textaře Alana Jaye Lerneru. Ten však musel z důvodů vážné nemoci odmítnout. Jeho místo zaujal Richard Stilgoe, s nímž Lloyd Webber pracoval již na *Starlight Expressu*. Přes jejich tvůrčí souznění však nebyl se Stilgoeovými texty zcela spokojen. Sice „byly vtípné a duchaplné, ale postrádaly vášeň a poetiku jaké si pro svoji hudbu představoval.“¹⁵

14 PROSTĚJOVSKÝ, Michael. *Muzikál expres: malý průvodce velkým muzikálem*. Brno: Větrné mlýny, 2008, 487 s. ISBN 978-80-86907-50-5. s. 386.

15 Op. cit. s.276.

Na doporučení Mackintoshe byl ke spolupráci přizván mladý nadějný textař Charles Hart, který svými zkušebními texty autora zaujal. Na jejich základě „...zakázku získal a Stilgoeova práce byla využita v libretu a textech doplňujících.“¹⁶ Zůstalo také jeho libreto, které vytvořil spolu s Lloyd Webberem.

Tento tvůrčí tým společně stvořil dílo, které bylo poprvé uvedeno 27. září 1986 na prknech Her Majesty's Theatre v Londýně. Zde se hraje s obrovským úspěchem již 31. sezónu a neméně úspěšné je i po celém světě. Dodnes ho na jevišti vidělo více než 140 milionů diváků, hrálo se ve více než 150 městech ve více než 30 zemích a bylo přeloženo do více než 13 jazyků. Kromě nespočtu inscenací a koncertních verzí, jejichž kvalitu bedlivě střeží produkční společnost *The Really Useful Group, Ltd.*, byl muzikál roku 2004 převeden na filmové plátno a od roku 2006 je uváděn ve formě show s názvem *Phantom – The Las Vegas Spectacular* jako „nejdražší muzikálová extravagance všech dob.“¹⁷

Ač z pera skladatele Andrew Lloyd Webbera následně vzešly i další muzikály (jako například *Aspects of Love*, *Sunset Boulevard*, *Whistle Down the Wind*, *Beautiful Game*, *The Woman in White*), obrovský úspěch *Fantoma* již žádný z nich nepřekonal.

Zvláštní pozici ve tvorbě Andrew Lloyd Webbera zaujímá muzikál *Love Never Dies*, který je volným pokračováním *Fantoma Opery* a který byl uveden 9. března 2010 v Adelphi Theatre v Londýně.

Andrew Lloyd Webber je bezpochyby jednou z nejvýraznějších osobností současného muzikálu. V devadesátých letech mu bylo uváděno na londýnských jevištích dokonce šest titulů zároveň a na Broadwayi tři. Jeho dílo se těší nejen divácké, ale i kritické oblibě. Mnozí ho srovnávají s neméně úspěšným Stephenem Sondheimem. Pro Lloyd Webbera je v jeho díle vždy na prvním místě hudba. Staví na

16 Op. cit.

17 THE PHANTOM OF THE OPERA: The Show. *Thephantomoftheopera.com: Facts & Figures* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.thephantomoftheopera.com/the-show/facts-figures>

nosných melodiích, které jsou zároveň dobře zapamatovatelné a divácky tudíž vděčné, o čemž svědčí i fakt, že jeho muzikály se většinou dočkají i tisíců repríz.¹⁸

Andrew Lloyd Webber byl za své dílo oceněn množstvím cen – získal sedm cen Tony, tři Grammy, sedm cen Laurence Oliviera, jednoho Oscara, dvě ceny Emmy a mnoho dalších. Za své zásluhy byl britskou královnou Alžbětou II. roku 1992 pasován na rytíře a roku 1997 povýšen do šlechtického stavu. Umění mu také vyneslo značný majetek, je vlastníkem významných londýnských divadel – a to včetně Theatre Royal, Drury Lane či London Palladium.¹⁹

1.3. PRVNÍ SVĚTOVÉ UVEDENÍ

Než se Divadlem Jejího Veličenstva rozezněly tóny *Hudby noci* roku 1986 poprvé, musel připravovaný muzikál urazit ještě dlouhou cestu. Část mohli spatřit diváci festivalu v Sydmontonu v létě roku 1985. V prvním jednání, které bylo tehdy uvedeno, ztvárnila roli Christine podle očekávání Sarah Brightman (věhlas mladá herečka a zpěvačka vyneslo ocenění Grammy Award za výkon ve Lloyd Webberově Requiem,²⁰ které složil přímo pro ni a svého přítele Plácida Dominga) a partnerem jí byl C. W. Wilkinson, který již s Lloyd Webberem spolupracoval na jeho *Evitě*.²¹

Jak bylo u Lloyd Webbera zvykem, rozhodl se také otestovat úspěšnost svého díla vydáním singlu. Jasným favoritem byl duet *The Phantom of the Opera*. Singl vyšel roku 1985 společně s videoklipem režiséra Kena Russella a vystupovali v něm Sarah

18 PROSTĚJOVSKÝ, Michael. *Muzikál expres: malý průvodce velkým muzikálem*. Brno: Větrné mlýny, 2008, 487 s. ISBN 978-80-86907-50-5. s. 39.

19 ANDREW LLOYD WEBBER. *Andrewlloydwebber.com: About* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.andrewlloydwebber.com/about/>

20 THE PHANTOM OF THE OPERA: The Show. *Thephantomoftheopera.com: The original cast: Sarah Brightman* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.thephantomoftheopera.com/the-show/facts-figures>

21 PROSTĚJOVSKÝ, Michael. *Muzikál expres, malý průvodce velkým muzikálem*. Brno: Větrné mlýny, 2008, 487 s. ISBN 978-80-86907-50-5. s. 275.

Brightman a rockový zpěvák Steve Harley. Nebyl to však ani on, ani C. W. Wilkinson, kdo se nakonec stal premiérovým Fantomem. Tím byl Michael Crawford, zkušený muzikálový herec, který se těšil divácké oblibě a byl doporučen autorovi přímo jeho manželkou. Jeho hlas se na tuto roli hodil nejlépe. Ústřední milostný trojúhelník doplnil Steve Barton v roli Raoula.

Nejen v obsazení došlo ke změnám. S projektem se po tvůrčích neshodách rozešel původně zamýšlený Trevor Nunn a nahradil jej Harold Prince, jehož režijní koncepce je dodnes známá a používaná při uvedeních po celém světě. Hříčkou osudu se tak proměnila situace od doby vzniku muzikálu *Cats* – tehdy byl Prince v postu režiséra nahrazen Nunnem. Princeovo angažování bylo sázkou na jistotu. V jeho životopise se dnes skví režie premiérových inscenací takových titulů, jakými jsou kromě *Fantoma* například *Cabaret*, *Evita* či *Sweeney Todd*.

O pohybovou stránku inscenace se postarala v té době šedesátiletá choreografka Gillian Lynne, která vytvořila i choreografii pro muzikál *Cats*, a to nejen pro jeho premiérové uvedení, ale také pro další slavné světové scény.²² V případě *Fantoma Opery* se jednalo především o baletní scény v Opera Populaire, ale také o scénu maškarního plesu, která dodnes ohromuje diváky po celém světě.

Scénografka Maria Björnson proměnila prostory Her Majesty's Theatre ve zdánlivě skutečnou pařížskou Operu. Její pozlacená scéna s anděly, dominantním lustrem, a grandiózním schodištěm kontrastující s temnotou podzemních prostor labyrintu Opery a s loďkou plující po zamlženém jezeře, které prozáří stovky svícnů, vešla do dějin.

Nečekané komplikace nastaly s prostorem. Autor si pro premiérové uvedení svého nového počínu představoval jeviště divadla Palace, které v té době již vlastnil. Ovšem tam byla v té době právě uváděna inscenace Nunnových *Les Misérables* v produkci Camerona Mackintoshe a Royal Shakespeare Company. Autor nesl nelibě,

22 GILLIAN LYNNE. *Gillianlynne.com: Biography* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.gillianlynne.com/biography.htm>

že finální volba padla na právě Her Majesty's Theatre, na jehož prknech v minulosti propadl jeho muzikál *Jeeves*, který byl kvůli divácké nepřízni stažen po pěti týdnech uvádění (premiérová délka představení byla čtyři a tři čtvrtě hodiny!)²³

Veškerá náročná příprava se ale vyplatila. Diváci odměnili úsilí tvůrců a účinkujících desetiminutovým potleskem ve stoje a podobných reakcí se muzikál dočkává již 31 let několikrát týdně. Podobně je tomu i na ostatních světových jevištích. Slavný producent vzpomíná na svůj divácký zážitek po premiéře v superlativech a popisuje nadšení nedočkavého publika před divadlem takto: „... *there were long lines of ticket buyers patiently waiting to buy any returned seats for the day's performance. Something extraordinary was happening.*“²⁴

Dnes je tomu již 31 let, co se *Fantom Opery* poprvé představil divákům. Inscenace se hraje dodnes po celém světě, ať už v kopii originální produkce či ve verzích non-replica.

V současné době se podle oficiálních webových stránek inscenace uvádí produkce čtyři. Původní londýnská, která se (samozřejmě v novém obsazení) uvádí v Her Majesty's Theatre již od roku 1986. Dále je to produkce broadwayská, která se v newyorském The Majestic Theatre hraje 29 let. Zároveň s ní se uvádí také severoamerická tour, která je jednou z největších produkcí *Fantoma Opery* v historii. Diváci mají možnost muzikál také navštívit v maďarském divadle Madách v Budapešti.²⁵

23 PROSTĚJOVSKÝ, Michael. *Muzikál expres*, Brno: Větrné mlýny, 2008, 487 s., ISBN 978-80-86907-50-5. s. 384.

24 OSTROW, Stuart. *A producer's Broadway journey*. Westport: Praegr, 1999, 199 s. ISBN 0-275-95866-3. s. 147.

25 Podrobnější informace k jednotlivým uvedením lze nalézt na www.thephantomoftheopera.com.

1.4. LICENCE

Jakmile má nějaký titul ve světě úspěch a těší se širokému zájmu veřejnosti, automaticky přichází poptávka titul uvést i v dalších produkcích. Kopírováním inscenací však může dojít ke snížení kvality a poškození dobrého jména nejen autora, ale také celého díla. Proto vznikají společnosti, které ošetřují práva na jejich uvedení. Autorské dílo je chráněno licencí a společnost, která tuto licenci vlastní, ji za určitých podmínek může poskytnout zájemci.

Společnost *The Really Useful Group, Ltd. (RUG)*, která vlastní práva nejen k muzikálu *Fantom Opery*, ale ke kompletnímu dílu Andrew Lloyd Webbera, byla založena roku 1977. Na oficiálních webových stránkách společnosti stojí, že byla založena k tomu, aby sdružovala dílo Lloyd Webbera a šířila ho po světě. „*We manage his complete catalogue including theatrical and symphonic works, a requiem mass and countless rock and pop songs.*“²⁶

Pavčina Hoggardová se o RUG v knize *Muzikál na prahu tisíciletí* vyjadřuje takto: „*Andrew Lloyd Webber vešel ve známost také tím, že nenechá náhodě žádnou ze svých inscenací, byť by se konala třeba na Čukotce. Nenechá si ujít rozhodování o scéně, kostýmech, obsazení, marketingu.*“²⁷ Hoggardová také uvádí, že autor vlastní 40 % společnosti. Jelikož se jedná o publikaci z roku 2000, dovolím si tuto informaci aktualizovat, jelikož podle oficiálních stránek je v tuto chvíli společnost RUG autorem vlastněna celá.

V roce 2012 vznikla také společnost *Really Useful Theaters Group*, která též patří Lloyd Webberovi, a která vlastní a provozuje jedny z nejprestižnějších londýnských divadel, včetně Her Majesty's Theatre, kde je uváděn *Fantom*. Těmi dalšími jsou

26 THE REALLY USEFUL GROUP. *Reallyuseful.com: About us* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.reallyuseful.com/about-us/the-really-useful-group/>

27 HOGGARDOVÁ, Pavčina. *Muzikál na prahu tisíciletí*. Brno: RETYPO, 2000, 168 s. ISBN 80-902925-0-X. s.57.

Adelphi, London Palladium, Apollo, Cambridge, New London, The Other Palace a Theatre Royal.²⁸

1.5. FILMOVÉ ZPRACOVÁNÍ MUZIKÁLU

Snaha převést *Fantoma* na filmové plátno přišla ze strany tvůrců již po počátečním úspěchu na jevištích. Původní záměr byl, aby na plátně zazářili původní představitelé Sarah Brightman a Michael Crawford. Pak ale došlo k rozvodu mezi Brightman a Lloyd Webberem a projekt se neustále odsouval, až byl zrušen.

K jeho znovuzrození došlo až v roce 2004. Režie „nejdražšího nezávislého filmu v historii“ (na jeho produkci se nepodílelo žádné velké studio²⁹) se ujal na autorovo přání Joel Schumacher. Náročnému natáčení předcházela ještě náročnější příprava i konkurzy.

Původní obsazení již nepřipadalo v úvahu. O role se ucházela spousta zvučných jmen. Namísto Johna Travolty, Hughua Jackmana či Antonia Banderase však roli Fantoma nakonec získal skotský herec Gerard Butler, pro něž to bylo první setkání s muzikálem. Režiséra však zaujal svým nadšením pro roli: „Naprosto jsem se s ním ztotožnil. Dokonale vyjadřuje ten věčný strach, že člověk zůstane nemilovaný, ošklivý a opuštěný.“³⁰ Kromě náročné pěvecké přípravy na roli oceňuje i vlastní proměnu, kterou díky líčení musel podstoupit: „Během těch nekonečných hodin před zrcadlem jsem

28 REALLY USEFUL THEATRES GROUP. *Reallyusefultheatres.co.uk: Our Group* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.reallyusefultheatres.co.uk/our-group>

29 ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE: *Fantom opery*. *Csfd.cz: Zajímavosti* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/134269-fantom-opery/zajímavosti/?type=film>

30 ŠŤASTNÁ, Barbora. Gerard Butler: Tajuplný skot skrývá tvář pod maskou Fantoma opery. *Premiere* 02, 2005, s.18.

se snadno vžil do Fantomovy zuřivosti a šílenství.“³¹ Jeho proměna ve Fantoma zabrala maskérům průměrně čtyři hodiny denně.

O roli Christine měly zájem například Katie Holmes, Keira Knightley či Anne Hathaway, ale nakonec ji získala teprve šestnáctiletá Emmy Rossum, která však již měla bohatou praxi coby sboristka newyorské Metropolitaní Opery, a jejíž herecký a pěvecký výkon byl odměněn nominací na Zlatý Globus. Roli Raoula ztvárnil Patrick Wilson, který měl v době natáčení za sebou již několik inscenací na Broadwayi, včetně nominace na cenu Tony.

Z dalších představitelů na sebe upozornili především Miranda Richardson v roli Madame Girya, Simon Callow a Ciarán Hinds v komických rolích ředitelů a Minnie Driver v roli Carlotty. Ta byla do role obsazena, ačkoliv nezpívá svůj part sama. Byl přezpíván sopranistkou Margareth Preece, která ztvárňovala Carlottu v Her Majesty's Theatre a ve filmu účinkuje v roli Důvěrnice (*The Confidante*) v opeře Il Muto.³² Minnie Driver ale ve filmu přeci jen zazpívá. Je interpretkou písně *Learn To Be Lonely*, která byla pro film připsána a objeví se v závěrečných titulcích. Tato píseň byla nominována jak na cenu Oscar, tak na Zlatý Globus, ovšem nezmítěla. Píseň se měla ve filmu objevit ještě v jedné verzi, a to v podání Fantoma, byla však z filmu vystříhnutá.³³

Film se dočkal prestižních nominací – americká Akademie chtěla ocenit kameru, výpravu a nejlepší filmovou píseň, a Asociace zahraničních novinářů v Hollywoodu jej nominovala na nejlepší film, nejlepší herečku a nejlepší filmovou píseň – ani Oscara ani Zlatý Globus si však film neodnesl.

Film samozřejmě nabízí výrazové prostředky v takové míře, v jaké je divadlo poskytnout nemůže. A režisér s nimi obratně pracuje. Po výpravné stránce je snímek vskutku pompézní, plný trikových efektů, úžasných kostýmů i citlivé práce s kamerou

31 ŠŤASTNÁ, B., Op. cit.

32 MARGARET PREECE: soprano/actress. *Margaretpreece.com: Bio* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: http://margaretpreece.com/?page_id=11

33 Je však k dohledání na YouTube.com v podání Gerarda Butlera pod názvem *No One Would Listen* – pozn. autorky

(John Mathieson). I když pracuje s jednotlivými záběry jako se skvostnými plátny starých mistrů, je filmu vytýkána příliš dlouhá stopáž. Film je plný pozlátka a líbivých obrazů, ale chvílemi bývá vskutku velmi pomalý a zdoluhavý. Barbora Šťastná jej ve své recenzi pro filmový časopis *Premiere* ohodnotila pouze jednou hvězdičkou a označila ho za „pompézní, kýčovitou nudu.“³⁴

Těžko říci, proč se filmu dostalo takovéto kritiky. Podle Andrew Lloyd Webbera bylo k užitku, že ani oba hlavní představitelé, ani režisér Schumacher před natáčením nikdy *Fantoma* na jevišti neviděli.³⁵ Dovolilo jim to popustit uzdu vlastní fantazii a vnést do původního inscenačního modelu nové prvky.

Zcela novým režijním prvkem použitým ve filmu, jsou černobílé pasáže prolínající se filmem zpět do roku 1905, ve kterých z dražby Raoul cestuje ke hrobu Christine, aby tam umístil pro ni vydraženou hrací skříňku s opičkou, a kde nakonec nachází Fantomovu růži s černou stuhou – jeho podpis.

34 ŠŤASTNÁ, Barbora. *Fantom opery: Slavný muzikál Andrewa Lloyda Webbera zrežiroval režisér thrillerů Joel Schumacher. Premiere* 02, 2005, s. 72.

35 ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE: *Fantom opery. Csfď.cz: Zajímavosti* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.csfď.cz/film/134269-fantom-opery/zajimavosti/?type=film>

2. STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA PRAŽSKÉ MUZIKÁLOVÉ SCÉNY

Muzikál je zejména v posledních letech divácky velmi vyhledávaným divadelním žánrem. Nejen ve světě, ale i v České republice. Produkce se předhánějí v uvádění jak světových, tak i původních českých muzikálů, jejichž počet každým rokem roste. Například v sezóně 2014/2015 (době uvedení muzikálu *Fantom Opery*) mělo jen v Praze premiéru 8 nových muzikálových inscenací a z toho dvě, stejně jako *Fantom*, v měsíci září.³⁶

Jelikož by rozbor pražské muzikálové scény vydal sám o sobě na velmi obsáhlou studii, budu se zde snažit pouze stručně nastínit charakter předních pražských muzikálových scén s důrazem na jejich repertoár v době uvádění inscenace muzikálu *Fantom Opery*. Zaměřím se převážně na divadla, pro která je stěžejní muzikálový repertoár. Záměrně pak vynechávám spíše činoherní divadla, která sice také čas od času uvádějí muzikálové tituly (jako například Divadlo na Fidlovačce či Studio Dva), a vyhýbám se i malým scénám (jako je Divadlo Na Prádle či Divadlo Na Rejdišti), i žánrově odlišným formám populárního hudebního divadla, jaké uvádí například RockOpera Praha.

2.1. HUDEBNÍ DIVADLO KARLÍN

Budova, která v pražské osmé městské čtvrti byla postavena roku 1881, nabízela po desítky let prostor množství divadelních inscenací – přes cirkusové, varietní, činoherní, operetní i muzikálové. Ty se zde začaly pravidelně objevovat od 60. let 20. století, a to jak světové, tak původní české.³⁷

36 MUSICAL.CZ. *Musical.cz: Premiéry sezóny* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/premiery/>

37 HUDEBNÍ DIVADLO KARLÍN: O divadle. *Hdk.cz: Historie* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.hdk.cz/o-divadle/historie/>

V současné době je Hudební divadlo Karlín divácky velmi vyhledávanou hudební scénou. Již od roku 2003 je ředitelem divadla Egon Kulhánek a od stejné doby je uměleckým ředitelem Pavel Polák. V průměru je během sezóny na repertoáru zhruba 5 muzikálových titulů, které se v rámci měsíčního programu střídají zhruba po týdenních blocích, převážně od čtvrtka do neděle.

V době premiéry *Fantoma Opery* byly na repertoáru tři světové muzikály v režii Gabriela Barre: *Aida*, *Carmen* a *Jesus Christ Superstar*. Jejich uvedení doplňovaly původní české tituly v režii Petra Novotného (*Lucie, větší než malé množství lásky* a *Noc na Karlštejně*) a mimo jiné i operety *Polská krev* a *Mam'zelle Nitouche*.³⁸ V listopadu roku 2014 (po premiéře *Fantoma*) byl uveden světový komediální muzikál *The Addams Family* v režii Antonína Procházky. Následujícího roku byl u příležitosti 20. výročí od premiéry nově nastudován český muzikál *Dracula* (r. Filip Renč), který se hraje stále. V sezóně 2016/17 přibyl na repertoáru muzikál *Bonnie & Clyde* Franka Wildhorna (r. Antonín Procházka) a nový český hit muzikál *Čas růží* (r. Petr Novotný), který vznikl na motivy písní Karla Gotta a jehož autorem je Sagvan Tofi.

Mezi hlavní tváře Hudebního divadla Karlín patří například Lucie Bílá, Kamil Střihavka, Bára Basiková, Daniel Hůlka, Václav Noid Bárta, Dasha nebo Markéta Procházková.

2.2. DIVADLO HYBERNIA

Budova Divadla Hybernia se nachází v původním Domě u Hybernů na pražském Náměstí Republiky. Od roku 2006 prostor funguje jako divadlo, které si za své působení vydobylo místo mezi předními pražskými muzikálovými scénami. Divadlo nemá stálý soubor a na jeho jevišti se střídají v tuto chvíli převážně tři muzikálové produkce.

38 I-DIVADLO.CZ: Hudební divadlo Karlín, *I-divadlo.cz: Repertoár* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/hudebni-divadlo-karlin/hry-archiv#repertoar>

Jednou z nich je společnost *Musical Production*, která se specializuje převážně na nové české muzikály a v jejímž čele stojí producentka Ema Krahulíková. Od počátku svého působení v roce 2011 uvedla například české tituly *Quasimodo*, *Lucrezia Borgia*, *Antoinetta - královna Francie*, *Přízrak Londýna*, *Sibyla - královna ze Sáby* nebo *Ferda Mravenec*, ale také pražské verze uvedení zahraničních muzikálů *Zorro* a *Mary Poppins* ve spolupráci s Městským divadlem Brno.³⁹

Další společností působící v Divadle Hybernia je *Pixa Pro*, která se specializuje na muzikály pro děti a uvádí například pohádky *Kapka medu po Verunku*, *Sněhová královna* či *Alenka v kraji zázraků*.⁴⁰ Jedná se o rodinnou společnost, vedenou Lenkou Pixovou, jejíž původní české muzikály pocházejí z pera dalších členů rodiny Pixových. Vzhledem k tomu, že společnost cílí převážně na dětského diváka a uvádí tituly hlavně o víkendech v dopoledních hodinách, jsou jejich představení téměř zpravidla vyprodaná.

Poslední muzikálovou společností je *Hybernia, a.s.*, která je poměrně nově působící společností v oblasti produkce vlastních inscenací. Jejím výkonným producentem je totiž Michal Mückstein, ředitel budovy Divadla Hybernia. Tato společnost prostory divadla ostatním produkcím doposud pronajímala a nyní se rozhodla vejít na muzikálovou scénu s vlastními inscenacemi. V současné době je to muzikál *Mefisto*, s hudbou Daniela Bartáka v režii Zdeňka Zelenky, a pro sezónu 2017/18 se připravuje muzikál *Iago* z pera Janka Ledeckého.

Mezi umělce působící na jevišti Divadla Hybernia patří například Michaela Nosková, Iva Marešová, Monika Absolonová, Jiří Zonyga, Elis Ochmanová, Peter Strenáček, David Gránský, Ivana Korolová nebo Martin Pošta.

39 MUSICAL PRODUCTION. *Musical-production.cz: Info a kontakty* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://www.musical-production.cz/info-a-kontakty/>

40 MUZIKÁLY PRO DĚTI. *Muzikalyprodeti.cz: PIXA PRO* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://muzikalyprodeti.cz/o-nas/>

2.3. DIVADLO BROADWAY

Prostor pražského Divadla Broadway, které se nachází v ulici Na Příkopěch, byl původně kinosálem. Po jeho uzavření roku 1998 se prostoru ujala společnost *Divadlo Broadway, a.s.*, která jej přebudovala na divadlo, které bylo slavnostně otevřeno roku 2001.⁴¹ Producentem a ředitelem je Oldřich Lichtenberg.

Za 16 let působení Divadla Broadway bylo uvedeno velké množství původních českých muzikálů převážně s historickou tematikou, proto uvádím, alespoň ty nejznámější z nich. Zejména jsou to *Kleopatra*, *Angelika*, *Mona Lisa*, *Kat Mydlář*, *Mata Hari* a *Tři mušketýři*, pod nimiž je podepsán autor hudby Michal David, a muzikály *Casanova*, *Adéla ještě nevečeřela* či kontroverzní nedokončený rockový muzikál *Klíč králů*, jehož autorem je Daniel Landa.

V současné době je muzikálovým hitem Broadwaye *Mýdlový princ*, který je sestaven z písni Václava Neckáře. Ten se na jevišti divadla střídá převážně s *Angelikou*, *Kleopatrou* a *Třemi mušketýři*, které divadlo v pravidelných intervalech v obnovených premiérách znovu nasazuje.⁴² Na podzim roku 2017 má tuto sestavu rozšířit Davidův nový muzikál *Muž se železnou maskou*.

Umělců působících na prknech Divadla Broadway je opravdu hodně. Mezi ty, kteří se na něm objevují pravidelně patří například Josef Vojtek, Marian Vojtko, Kamila Nývltová, Radka Fišarová, Tomáš Trapl, Zbyněk Fric, Jan Kopečný nebo Alžběta Bartošová.

2.4. DIVADLO KALICH

Malá, ale významná pražská muzikálová scéna se nachází v Jungmannově ulici a své působení jako muzikálové divadlo zahájila roku 1999. První inscenací uvedenou

41 DIVADLO BROADWAY. *Divadlo-broadway.cz: historie* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.divadlo-broadway.cz/historie>

42 I -DIVADLO.CZ: *Divadlo Broadway. I-divadlo.cz: Repertoár* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-broadway/muzikal/hry-archiv#repertoar>

na jejích prknech byl *Hamlet* Janka Ledeckého. I když je zde uváděna ve velké míře i činohra, muzikály tvoří stěžejní část repertoáru divadla. Ředitelem a producentem je Michal Kocourek.

Muzikálový repertoár tvořily především muzikály Daniela Landy (*Krysař*, *Touha*, *Tajemství*), muzikály dua Soukup & Osvaldová (*Johanka z Arku*, *Robin Hood*, *Mauglí*), muzikály Janka Ledeckého (zmiňovaný *Hamlet* a *Galileo*), hit muzikály v režii Jána Ďurovčíka (*Osmý světadíl*, *Atlantida*) a v poslední době i zahraniční tituly jako *Rent*, *Pomáda*, *Horečka sobotní noci* nebo *Srdcový král* (*All Shook Up*).

Kalich má pověst dynamické scény, která je vyhledávaná zejména kvůli velkému množství mladých muzikálových talentů. Mezi ně patří Jan Kříž, Roman Tomeš, Michaela Tomešová, Markéta Procházková, Přemysl Pálek, Jan Cina nebo Marie Křížová.

2.5. KONGRESOVÉ CENTRUM

Další významnou pražskou muzikálovou scénou se v poslední době stává Kongresové centrum. A to i přes to, že nejde o divadelní prostor v pravém slova smyslu. Od prosince roku 2014, kdy měl na jeho jevišti českou premiéru muzikál *Mamma Mia!* (r. Antonín Procházka), se stal oblíbeným cílem diváků. I když byly za poslední dobu na jeho prknech uvedeny jen další dva hudební tituly.⁴³ V roce 2016 *Ať žijí duchové!* (r. Antonín Procházka) a v roce 2017 velkolepý světový muzikál *Rocky* (r. Christoph Drewitz) v hlavních rolích s Janem Křížem a Peterem Pechou.

Zdá se, že tento prostor si i přes ztížené technické dispozice pro produkci muzikálového divadla, jako jsou zhoršené ozvučení a snížená viditelnost na levnějších místech, své diváky nachází. Přicházejí sem, aby viděli hrát například Hanu Holišovou, Romana Vojtka, Jana Kříže, Petru Vraspírovou, Jiřího Langmajera, Michaelu Noskovou nebo Petera Pechu.

43 I-DIVADLO.CZ: Kongresové centrum. *i-divadlo.cz: Divadlo* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/kongresove-centrum>

2.6. GOJA MUSIC HALL

V neposlední řadě je jednou z nejvýznamnějších pražských muzikálových scén holešovická GoJa Music Hall. Jelikož se ale jedná o scénu, na jejímž jevišti došlo k uvedení *Fantoma Opery*, ráda bych se jí věnovala podrobněji v následující kapitole.

3. UVEDENÍ MUZIKÁLU FANTOM OPERY V ČESKÉ REPUBLICE

3.1. CHARAKTERISTIKA PRODUKČNÍ SPOLEČNOSTI

Na to, aby se dočkali českého uvedení *Fantoma Opery* si čeští diváci museli počkat 28 let od jeho světové premiéry. Předcházela mu dlouhá léta jednání o právech, která se ale nakonec podařilo vyjednat produkční společnosti *Agentura GoJa*. Tato společnost vznikla v roce 1993 a byla založena producentem Františkem Janečkem a jeho dlouholetým kolegou, zpěvákem Karlem Gottem. Z původního záměru produkcí koncertů a vydávání audionahrávek mnohých českých umělců se v poslední době vyprofilovala ve velmi úspěšnou produkční společnost, zaměřenou převážně na muzikálovou produkci.⁴⁴ Pod její hlavičkou byly v Česku uvedeny úspěšné muzikálové tituly.

Prvním muzikálovým titulem v produkci *GoJa* se stali slavní *Les Misérables – Bídníci*, v režii Petra Novotného. Na jevišti nově zrekonstruovaného divadla *GoJa Music Hall*, které nahradilo původní divadlo *Pyramida*,⁴⁵ se odehrála jejich premiéra 16. září 2003. Bylo to v pořadí druhé české uvedení tohoto muzikálu, ovšem poprvé ve verzi non-replica. Předcházelo mu uvedení v Divadle na Vinohradech v roce 1992, které však bylo replica verzí londýnské inscenace.⁴⁶

Bídníky vystřídal další úspěšný světový muzikál Clauda-Michela Schönberga a Alaina Boublila – *Miss Saigon*. Jeho režisérem se taktéž stal Petr Novotný, který poprvé spolupracoval na jevišti *GoJa Music Hall* se scénografem Danielem Dvořákem. Muzikál měl premiéru 8. prosince 2004.⁴⁷

44 GOJA. *Goja.cz: O agentuře* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.goja.cz/o-agenture/>

45 GOJA. *Goja.cz: GoJa Music Hall* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.goja.cz/goja-music-hall/>

46 GOJA. *Goja.cz: Les Misérables - Bídníci* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.goja.cz/muzikaly/les-miserables-bidnici/>

47 I-DIVADLO.CZ: *GoJa Music Hall. i-divadlo.cz: Repertoár* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/goja-music-hall/hry-archiv#repertoar>

Dalším muzikálem v produkci *Agentury GoJa* se stal původní český hit muzikál *Děti ráje* v režii Petra Novotného, jehož autorem je Sagvan Tofi a který vznikl na motivy písní Michala Davida, Františka Janečka a Zdeňka Bartáka. Měl svou pražskou premiéru 14. listopadu 2009 a byl s krátkou přestávkou uváděn až do léta 2014. Za tu dobu se odehrálo přes 480. repríz a v pražské GoJa Music Hall na Výstavišti Holešovice ho vidělo přes 400 000 diváků.⁴⁸ Na obrovský divácký úspěch tohoto titulu, který na repertoáru divadla ustoupil velké přestavbě prostor, kvůli připravovanému *Fantomovi Opery*, navazuje nové nastudování *Děti ráje*, které je uváděno v Bobycentru Brno od roku 2015. Jeho režisérem je Radek Balaš a titul je nyní uváděn v produkci společnosti *Carousel Production*.⁴⁹

Během krátké přestávky v uvádění muzikálu *Děti ráje*, se na jevišti objevil další původní český muzikál *Naháči*, s přízviskem „*Multimediální muzikál o lásce a nenávisti, o životě a smrti, kde se virtualita stává realitou.*“⁵⁰ Titul byl však uváděn pouze v říjnu roku 2011 a stal se obrovským propadákem. *Agentura GoJa* ho na svých webových stránkách neuvádí.

Následujícího roku se na jeviště GoJa Music Hall opět vrátil (do Prahy již potřetí) muzikál *Les Misérables – Bídníci*. V novém nastudování a opět v režii Petra Novotného. Odehrálo se ale pouze něco málo přes 80 repríz v rozmezí od 1. března 2012 do října 2013.

Na podzim roku 2013 museli jak *Bídníci*, tak *Děti ráje* uvolnit jeviště GoJa Music Hall pro následnou přestavbu divadla kvůli muzikálu *Fantom Opery*. Jeho premiéra se v produkci *Agentury GoJa* odehrála 13. září 2014. Do zatím posledního uvedení tohoto muzikálu v prosinci 2016 se odehrálo celkem 329 repríz, které vidělo přes 282 940 diváků.⁵¹ Podle vyjádření na oficiálním profilu muzikálu na sociální síti (kterou

48 GOJA. *Goja.cz: Děti ráje* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.goja.cz/muzikaly/deti-raje/>

49 DĚTI RÁJE BRNO: Muzikál. *Detirajebno.cz: Tvůrčí tým* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://detirajebno.cz/tvurci-team/>

50 I-DIVADLO.CZ: GoJa Music Hall. *I-divadlo.cz: Repertoár* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/goja-music-hall/hry-archiv#repertoar>

51 FANTOM OPERY: Archiv. *fantomopery.cz: Ovace pro posledního Fantoma* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.fantomopery.cz/ovace-pro-posledniho-fantoma-tleskalo-se-ve-stoje-15-minut/>

spravuje *Agentura GoJa*) ze dne 11. června 2017, se má *Fantom Opery* vrátit na jeviště GoJa Music Hall na podzim roku 2018.⁵² Oficiální prohlášení pro média ale společnost zatím neučinila.

Zatím posledním titulem, který *GoJa* uvedla, je muzikál *Ples upírů*, který je uváděn v režii Radka Balaše od 12. února 2017 a je stále na repertoáru divadla GoJa Music Hall.

Za jménem *GoJa* se skrývá opravdu úspěšná produkční společnost, která o sobě sama hovoří jako o „českém domově největších světových muzikálů.“⁵³ Podle oficiálního popisu společnosti na jejích webových stránkách, které jsou plné superlativů, se tvrdí, že: „...renomé, jaké si díky kvalitě těchto produkcí vydobyla, jí zajistilo nehynoucí náklonost jak diváků a fanoušků, tak i domácích či hostujících interpretů. Může si tak dovolit sázet na kvalitu, a nepodléhat muzikálové velkovýrobě.“⁵⁴

3.2. PRVNÍ ČESKÉ UVEDENÍ MUZIKÁLU FANTOM OPERY

3.2.1. REŽIE

Petr Novotný je jedním z předních českých muzikálových režisérů. V jeho režii byly uvedeny na českých scénách takové tituly jako *Bídníci*, *Jesus Christ Superstar*, *Evita*, *Cabaret*, *Miss Saigon* a nyní *Fantom Opery*.⁵⁵ Přesto, že má za sebou takové zvuché

52 FANTOM OPERY PRAHA 2014: Divadelní představení. *Facebook.com* [online]. [cit. 2017-07-17].

Dostupné z: <https://www.facebook.com/FantomoperyPraha/>

53 GOJA. *Goja.cz: O agentuře* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.goja.cz/o-agenture/>

54 Op. cit.

55 I-DIVADLO.CZ: Petr Novotný. *I-divadlo.cz: Profily* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/profily/petr-novotny-3>

a náročné tituly, vyjádřil se v rozhovoru Radmily Hrdinové pro *Právo o Fantomovi* takto: „Nikdy jsem nedělal nic náročnějšího, nic, co by mě tak vysálo ze všech sil.“⁵⁶

Právě pro velkolepost tohoto projektu si také přizval na pomoc kromě své stálé asistentky, Martiny Mejzlíkové, také pomocného režiséra, Martina Vokouna. Ten byl osloven přímo režisérem asi měsíc před začátkem režijních zkoušek a podílel se nejen na tvorbě režijní knihy, ale i na „... samotném aranžování jednotlivých situací či řešení technických problémů. Vždy jsme se o věcech bavili otevřeně a Petr Novotný leckdy využil nějaký nápad, který jsem mu nabídl,“⁵⁷ uvedl Vokoun.

Co se týká podoby české inscenace *Fantoma*, díky verzi non-replica, na kterou se producentu Františku Janečkovi podařilo pro Českou republiku získat práva, vznikla inscenace téměř nová. Tvůrcům byla ponechána svoboda téměř ve všech inscenačních složkách, mimo hudby. „Vázání jsme pouze hudbou a samozřejmě tím, že naše provedení se musí líbit anglickým majitelům práv. Co se týče režie, choreografie, scény, kostýmů, máme volnou ruku. Takže diváci uvidí originální pražské dílo.“⁵⁸

Samozřejmě, že podoba díla byla majiteli práv schvalována – od kostýmů a scény, až po výběr účinkujících. Novotný se ale nesnažil české obecnost šokovat zcela novým inovativním přístupem. „Netoužím v tomto veledíle objevit sebe sama. Chci ho poctivě převyprávět, aby diváci v Praze byli stejně nadšení jako ti v Londýně. Ale *Fantom opery* je dílo, které si o svou podobu řekne samo.“⁵⁹ Jak sám uvedl, viděl množství zahraničních inscenací *Fantoma* – londýnskou verzi dokonce osmkrát. „V londýnské premiéře se v roce 1986 sešlo tolik geniálních nápadů, že hned prvním provedením vzniklo naprosto klasické dílo.“⁶⁰

O vyjádření ke spolupráci s režisérem Novotným jsem požádala herce Tomáše Vaňka, představitele Raoula. Ten sice vyzdvihuje jeho umělecké kvality, ale také

56 HRDINOVÁ, Radmila. *Fantom opery je srdce romantismu*. *Právo*. 2014, 11.9.2014.

57 JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Martinem Vokounem: rozhovor s Martinem Vokounem o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 18.7.2017*. Přepis rozhovoru v příloze. Praha.

58 HRDINOVÁ, Radmila. *Fantom opery je srdce romantismu*. *Právo*. 2014, 11.9.2014

59 Op. cit.

60 Op. cit

uvádí, jak problematické může být, je-li režisérova svoboda přísně svazována produkčním dohledem.

„Petr je velmi zkušený režisér a mě bylo především ctí s ním spolupracovat, má cit pro velké jeviště a umí herce velmi rychle poučit, jak s takovým prostorem pracovat. Je to velmi poctivý divadelník, řemeslně v žánru téměř bezkonkurenční, takže nechat se vést, poslouchat jeho připomínky byla radost, ale ve výsledku mě práce s ním neovlivnila snad ani tolik čistě v herecké rovině, jako spíš v teoretické, v přemýšlení o žánru muzikálu, o jeho tvorbě od základu, estetice, kontextech, ...ale také jsem poznal poprvé, jak někdy musí jednat režisér, který je naprosto podřízen licenčnímu dílu, producentovi stavěnému do pozice Boha, a co dobrého i špatného z toho plyne pro herce a inscenaci.“⁶¹

O práci s režisérem se na mou žádost vyjádřila i Monika Sommerová, představitelka Christine. Vzpomíná na ni takto: *„Pan Novotný mě v tom nechal plácát se první měsíc samotnou a čekal až se najdu (...) ...nikam mě netlačil a čekal, až se prolomí ledy. A jeho slova na konci zkoušení mi znějí v uších dodnes... ‚Moc jsem ti nevěřil, ale teď už ano. Je jedno, kdo hraje premiéru, věřím, že tebe si diváci najdou.‘ Nikdy na to nezapomenu... dal mi sílu a víru v samu sebe. A to je to nejcennější, co může být...“⁶²*

Přeci jen se česká inscenace dočkala několika nápaditých změn. *„Jedním příkladem z mnoha budiž třeba začátek druhé půlky inscenace, kdy v pražské verzi během předehry proběhnou tajné zasnuby Raoula a Christine - to byl náš nápad, který v žádné jiné verzi nenajdete. Stejně tak např. okvětní plátky padající na Christine během „Brava, brava, bravissima“, tanečníci s maskami Fantoma během písně Maškarní a mnoho dalších.“⁶³*

Z vlastního postřehu také uvádím změnu v úvodní scéně dražby, kde je místo Madame Giry na jevišti přítomna Meg Giry ve své starší podobě. Skrze ni sledujeme oživení Opery a posouváme se v čase do doby příběhu. Během Overtury a rozsvěcení

61 JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Tomášem Vaňkem: rozhovor s Tomášem Vaňkem o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 16.7.2017*. Přepis rozhovoru v příloze. Praha.

62 JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Monikou Sommerovou: rozhovor s Monikou Sommerovou o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 17.7.2017*. Přepis rozhovoru v příloze. Praha.

63 JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Martinem Vokounem: rozhovor s Martinem Vokounem o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 18.7.2017*. Přepis rozhovoru v příloze. Praha.

lustru se Meg proměňuje do podoby mladé baletky a svou učitelskou hůl předává Madame Giry. Tato interpretace tvoří zajímavou spojitost se závěrečnou scénou muzikálu, ve které samotná Meg nachází opuštěnou masku ve Fantomově doupěti.

3.2.2. OBSAZENÍ

Vzhledem k popularitě titulu a k tomu, že již od chvíle oznámení jeho uvedení byl celý projekt intenzivně sledován médii všeho druhu, byly konkurzy na obsazení *Fantoma Opery* opravdu dlouhé a náročné. 1. kolo konkurzu vyhlásila *Agentura GoJa* na 6.-10.října 2013, ovšem následné definitivní obsazení bylo ohlášeno až v březnu následujícího roku.⁶⁴

Po dlouhém procesu konkurzů získali roli *Fantoma* favorizovaný Marian Vojtko, který již v tu chvíli patřil mezi přední zpěváky pražské muzikálové scény, a talentovaný Radim Schwab, který měl za sebou již účinkování v pražských muzikálech *Excalibur*, *Monte Cristo*, *Klíč králů* nebo *Mata Hari*. Jelikož se hlavní představitelé stali okamžitě středem mediálního zájmu (především Marian Vojtko, Michaela Gemrotová v roli Christine a Bohuš Matuš v roli Raoula), bylo toho o nich napsáno vskutku více než dost. Ráda bych se v této práci věnovala těm alternativám, které byly medializované o něco méně.

Požádala jsem o rozhovor Radima Schwaba, který mi ochotně vyhověl.⁶⁵ Zajímalo mě především, jaké výrazové prostředky použil při hereckém ztvárnění *Fantoma* – jakožto génia, který je nejen fyzicky znetvořený, ale také duševně zraněný. Odpověděl mi takto:

64 MUSICAL.CZ: Zprávy, Praha. *Musical.cz: Fantom opery skutečně poprvé míří do ČR* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/zpravy/praha/fantom-opery-skutecne-poprve-miri-do-cr-dr-frantisek-janecek-vypsal-konkurz/>

65 JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Radimem Schwabem: rozhovor s Radimem Schwabem o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 16.7.2017*. Přepis rozhovoru v příloze. Praha.

„Jednak je to samozřejmě zpěv, v případě tohoto díla se předpokládá brilantní zpěv. Pokud to zvládnete, už jen "dokonalý" zpěv je sám o sobě nositelem výrazu. Pokud byste to čistě oddělili i od emoce (...) zůstane vám jakási pěvecká gymnastika, která je samozřejmě zajímavá („Neuvěřitelné, jaké tóny zazpívá...“), ale jen to nestačí! Tedy musíte mít perfektní zpěv + emoci, v případě této role obojího ve velké dávce! A teď přijde ten háček, jak to všechno dostat ven, když máte na obličejích x masek a na tom všem ještě tu poslední bílou polomasku. Máte omezenou možnost hrát mimikou, protože je z vás vlastně polovina. (...) Snažil jsem se o gestické ztvárnění, tedy tělesné ztvárnění tak, aby se v celém těle objevily všechny detaily emocí, kterými ta figura během celého děje prochází, tak až ji v poslední fázi vidíte doslova na kolenou. Šlo mi o spontánní tělesný proud vtělený do detailů, o preciznost. Spontánnost a disciplína zároveň. Tzn. že některé věci připravíte a vyzkoušíte na zkouškách, jiné vzniknou na zkouškách. Fixujete je, pak je zase opustíte, abyste našel něco nového a takto se doberete k docela slušnému výsledku. S tím, že se každé představení snažíte objevit to, co jste už třeba 100x reprízoval (hráli jsme 300 repríz) a pak si na závěr musíte dát svobodu, aby to všechno nebylo sešňérované. Je to taková alchymie, až skoro magie, která vzniká mezi vámi a publikem.“

Zajímalo mě také, jaká scéna se stala jeho nejoblíbenější. „To se s časem proměnilo. Ze začátku to byl ten první efektní duet, je to prostě dobře napsaný a je to skvělý! Také se na tom celé dílo většinou promuje... Ale po čase to byla poslední scéna, kdy vidíte doslova na dřevě té postavy. Fantom, který vypadá celou dobu jako "vrah", najednou nechá odejít největší lásku svého života s někým jiným. To je obrovské gesto a je to nesmírně smutný.“

Mezi množstvím uchazeček uspěly na roli Christine operní zpěvačky Michaela Gemrotová a Monika Sommerová. Ta vzpomíná na náročnost konkurzů. „Na první kolo jsem byla nemocná a řekla jsem si, že mi osud nepřeje. Ale pak přišel email, ať dodatečně přijdu na druhé kolo a tam už to pro mě jelo velmi rychle, abych všechny dohnala. (...) Druhý den jsem šla rychle na tanec a večer mi přišla sms, že postupuji do 3. (kola), kde nás bylo ještě 5, pak jsem čekala dlouhé 3 měsíce na schválení mého videa z Londýna. Osobně jsem se tedy

nesetkala s A. L. Webberem, ale bylo zasláno mé video se zpěvem, tancem a fotkama z baletu. Byly to dlouhé 3 měsíce čekání...“⁶⁶

Kromě pěvecky náročných partů také obě představitelky čekala intenzivní baletní průprava. Sommerová popisuje svou přípravu tak, že „... začala chodit 2-3x denně na soukromé baletní tréninky s Terezkou Krupičkovou v baletní akademii Adély Pollertové. Nalila do mě všechny základy baletu během pár měsíců, tak abych byla připravená na tréninky s choreografkou, které začaly v červnu 2014.“⁶⁷

Především kvůli vzrůstající úspěšnosti obou zpěvaček na poli muzikálového divadla (Michaela Gemrotová se stává stále výraznější tváří Divadla Broadway), byla na jaře roku 2016 angažována do role Christine také zpěvačka Tereza Marshall. Producent Janeček se o ní vyjádřil takto: „Věřím, že Tereza přinese do našeho už tak výjimečně kvalitního souboru další barvu, která bude zpestřením stávajícího spektra. Řada diváků se totiž na Fantoma vrací už poněkolidkráté a my jim chceme neustále nabízet něco nového.“⁶⁸ Odehrála však jen velmi malý počet repríz a v nové sezóně se již jako Christine nevrátila.

Do role Raoula byl obsazen zpěvák Bohuš Matuš, který se původně neúspěšně ucházel o roli Fantoma. Jeho alternací se stal Tomáš Vaněk. Od první sezóny také v roli jako understudy⁶⁹ účinkoval mladý operní a muzikálový zpěvák, Michal Bragagnolo, který se později stal regulérní třetí alternací.

Zeptala jsem se mimo jiné Tomáše Vaňka na proces zkoušení a jak přistupoval ke své roli. Odpověděl mi takto: „Rozhodně to byla první role, u které jsem cítil, že se budu muset snažit vyrovnat, přiblížit minimálně hereckým a pěveckým výkonem svým zahraničním kolegům, neustále na nás byl vyvíjen tlak nejen ze strany produkce, ale i fanoušků tohoto

66 JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Monikou Sommerovou: rozhovor s Monikou Sommerovou o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 17.7.2017*. Přepis rozhovoru v příloze. Praha.

67 Op. cit.

68 WOLFOVÁ, Gabriela. Producent Janeček má parádní objev. *Super.cz* 8.5.2016 [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://www.super.cz/427192-producent-janecek-ma-paradni-objev-tahle-nadherna-brunetka-za-je-novou-hvezdou-fantoma-opery.html>

69 „Understudy“ – člen company, který má také nastudovanu roli a v případě potřeby je připraven ji hrát – pozn. autorky

muzikálu, kteří přípravy Fantoma sledovali a věděli jsme, že budeme pozorováni nejen u nás, ale i v zahraničí. Ovšem přes to jsem se snažil přistoupit k Raoulovi, jako ke každé jiné roli, stvořil jsem si svou představu o něm. A například jsem se chtěl vymezit proti jeho prvoplánové šlechtické aroganci, která vyplývala z textu, a nakonec tak byl i mnohokrát interpretován. (...) Český Fantom je scénicky i kostýmově velmi výpravný, náročný na přípravu, a tomu odpovídal také čas, který jsme museli strávit s tím, aby vše fungovalo, jak má. Toho bylo opravdu nad mou zkušenost a očekávání.“⁷⁰

Obsazení dalších rolí uvedu opravdu jen stručně. V komických rolích ředitelů Andrého a Firmina se alternovali Petr Matuszek, Josef Štágr a Jan Urban. Roli operní divy Carlotty získala zpěvačka Tereza Mátlová, spolu se sopranistkou Národního divadla, Lucií Silkenovou. Komického tenoristu Ubalda Piangiho ztvárnil Nikolaj Višnjakov, který sice nebyl oficiálně alternován, ale jako understudy účinkoval také Pavel Plasche. V roli Madame Giry se alternovaly Miroslava Časarová s Vandou Šípovou, jako Meg se představily Tereza Vágnerová a Andrea Gabrišová, a v činoherní roli korepetitora Reyera se střídali Tomáš Kobr a Jindřich Nováček.⁷¹

Company muzikálu *Fantom Opery* byla rozdělena na pěveckou (ve složení 9 zpěváků + 2 swingové⁷² a 6 zpěvaček + 2 swingové) a taneční (6 baletek + 2 swingové a 1 tanečník, účinkující také v sólové roli Otrokáře – role byla alternována). Obsazení company se během doby uvádění muzikálu částečně pozměnilo.

3.2.3. VÝPRAVA

Pod výpravou muzikálu *Fantom Opery* je podepsán Daniel Dvořák. Pro potřeby muzikálu bylo jeviště divadla GoJa Music Hall značně přestavěno. Dominantní změnou byla stavba obřího pozlaceného, bohatě zdobeného portálu, který má

⁷⁰ JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Tomášem Vaňkem: rozhovor s Tomášem Vaňkem o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 16.7.2017*. Přepis rozhovoru v příloze. Praha.

⁷¹ PROGRAM MUZIKÁLU FANTOM OPERY: Příloha programu. Praha. 2014.

⁷² „Swing“ – člen company, který má nastudováno více míst a v případě potřeby je připraven hrát – pozn. autorky

simulovat výzdobu pařížské Opery. Tento portál je také unikátní tím, že se jeho segmenty, včetně postranních lóží, mohou flexibilně pohybovat. Mohou se roztáhnout na celou šíři scény, ale také vytvořit klasické kukátkové jeviště, které je v inscenaci využíváno především pro operní scény.

Kulisy pro *Fantoma Opery* byly vyráběny ve spolupráci s dílnami Východočeského divadla Pardubice a podle slov jeho ředitele, Petra Dohnala, jde o největší divadelní zakázku svého druhu v Česku. „Scéna, kterou vymyslel uznávaný scénograf a bývalý ředitel Národního divadla v Praze Daniel Dvořák, se vyrábí postupně. Dominovat jí bude 35 metrů dlouhý portál. Půjde o divadlo na divadle. V Goja Music Hall vznikne bohatě zdobená replika pařížské opery. Za pozornost stojí také obří padající lustr, který bude šest metrů vysoký a bude mít tři metry v průměru.”⁷³

Výprava zahrnuje také kulisy k operám *Hannibal*, *Il Muto* či *Don Juan*, kterým vévodí ohromné, ručně malované opony i s dobovými portály, jejichž autorkou je Veronika Thérova.⁷⁴

Nejefektivnější podívanou je proměna scény na začátku druhého dějství, kdy je rozehrána hra světla, doprovázená pohyby předního zlatého portálu. Následně jsou roztaženy i boční černé výkryty a vůbec poprvé se divákovi odhalí pozlacená scéna se svícny, lustry a mramorovým schodištěm, která je rozprostřena po celé hloubce i šířce jeviště.

Mezi další neopomenutelné prvky patří nejen dekorace slona v životní velikosti, která vznikla pro operu *Hannibal*, ale bezpochyby především pozlacený lustr, který se během představení několikrát přesouvá nad hlavami diváků.

73 PARDUBICKÝ DENÍK.CZ: Kulisy pro Fantoma opery se rodí v pardubických dílnách. *Pardubicky.denik.cz*: 12.6.2014 [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: http://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/kulisy-pro-fantoma-opery-se-rodí-v-pardubických-dílnách-20140612.html

74 PROGRAM MUZIKÁLU FANTOM OPERY: Příloha programu. Praha. 2014.

3.2.4. KOSTÝMY

Výpravná podívaná, jakou *Fantom Opery* je, si též žádá honosné kostýmy. Jejich autorem je Roman Šolc. Ten dostal při jejich navrhování volné pole působnosti. Podařilo se mi během osobního rozhovoru získat jeho vyjádření. „Byla mi ponechána tvůrčí svoboda s tím, že jsem musel dodržet dobovou siluetu kostýmu, jak pánského, tak dámského (...) Podmínka byla, panem producentem a licenci, že se kostýmy nesmí podobat zahraničním produkcím.“⁷⁵

Vzhledem k velkému počtu účinkujících tak musel kostýmní výtvarník navrhnout celkem 398 kostýmů, a to včetně bot, paruk, doplňků, vějířů i šperků. Nejnáročnější byly podle něj kostýmy pro operu *Hannibal*, uváděnou v úvodu inscenace. Výpravná opera je situována do starověkého Kartága, tudíž může divák vidět kromě honosných rób kartaginských princezen i divé ženy, vojáky v dobovém brnění, ale především zdobnou róbu Carlotty, jejíž variantu poté obléká i Christine na píseň *Vzpomínej*.

Nejvíce mohl při návrzích Šolc popustit uzdu fantazii ve scéně *Maškarní*. Ta zahrnuje kompletní ansámbl v rozličných kostýmech od klasického kostýmu Opičky, přes company v šatech s aplikacemi květin, motýlů, karet, ovoce, notových partitur, Raoulovu uniformu, paví kostým Carlottin, šaty s hvězdnou oblohou Christine, až k výraznému rudému kostýmu Fantoma s tváří kostlivce.

Roman Šolc je také autorem návrhu Fantomovy masky, která byla hercům aplikována přímo na tvář. „Fantomova maska byla vlastně navrhovaná mnou, s tím, že na realizaci se hledal umělecký maskér, což byl pan Vlček z Barrandova, který do toho vnesl i nějakou svoji kreativitu.“⁷⁶

75 JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Romanem Šolcem: rozhovor s Romanem Šolcem o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 17.7.2017*. Přepis rozhovoru v příloze. Praha.

76 Op. cit.

Tak ohromné množství kostýmů si samozřejmě žádalo také hodně času na realizaci. Podle Šolcových slov zabrala jeho práce od chvíle, kdy byl v létě roku 2013 osloven režisérem, přes schvalování návrhů a realizaci kostýmů, téměř rok.

3.2.5. MASKY

Zcela neodmyslitelnou součástí *Fantoma* jsou masky. A nejen klasické divadelní líčení a paruky. Ale také maska Fantomova. Její podoba se stala symbolem muzikálu po celém světě a vévodí také většině plakátů k inscenacím a filmům. Jedná se o bílou variantu škrabošky, pod kterou skrývá Fantom znetvořenou tvář. Plakátu k české inscenaci ale dominuje maska, kterou ve finální jevištní podobě nikdy neuvidíme. Místo takové, která zakrývá obě oči a líce, je pro inscenaci použita maska pouze na pravou polovinu obličeje, tak, jak se s tím setkáváme i ve světových produkcích.

Fantom však má masek hned několik. Pro jeho znetvoření musela být vytvořena speciální maska, která se herci aplikuje přímo na pleť a kvůli jejímuž nasazení, trávili představitelé *Fantoma* v maskérně dlouhé minuty před představením. Radim Schwab na to v rozhovoru pro portál *Musical.cz* vzpomíná takto: „*Dřív se s tím maskérky dělaly skoro hodinu, ale dnes už mají takový grif, že to zvládnou tak za dvacet minut. Po tolika reprízách už ale máme nové, které jsou lepší než ty původní, takže s nimi nemáme vůbec žádný problém. Člověk s tou maskou natolik sroste, že už vám to ani nepřijde. (...) ... vždycky se to o pauze musí celé sundat, očistit lepidlo a znovu udělat, protože by to při druhém představení už nevydrželo.*“⁷⁷

Těchto speciálních masek jsou ale dva druhy. V první polovině muzikálu schovává pod maskou znetvoření, které má aplikované pouze v oblasti kolem oka a tváře, jelikož hlavu mu zakrývá černá dobová paruka. Mezi 1. a 2. dějstvím dochází ale k Fantomovu přelíčení. Ve scéně *Maškarní* ho vidíme v plesové masce Kostlivce,

⁷⁷ KACLOVÁ, Alena. Radim Schwab: Jsem vlastně šťastný...: Rozhovory. *Musical.cz*: 14.10.2016 [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/rozhovory/radim-schwab/>

která zakrývá celou tvář i hlavu, ale pod ní je již viditelná maska kompletního znetvoření. Další významnou proměnou je scéna opery *Don Juan*. V milostném duetu *The Point of No Return (Tam, odkud zpět nelze jít)* Christine Fantomovi nejprve shazuje z hlavy kápi, pod kterou se skrývá. Následně mu ale strhává z obličeje nejen jeho bílou masku, ale i černou paruku a tím divákům odhaluje Fantomovu pravou tvář – masku, zakrývající celou polovinu obličeje, včetně rtů a umělé pleši, která je pokryta jen řídkými dlouhými vlasy. V této děsivé masce pak zůstává až do konce inscenace. Fantomovo líčení je náročné, o to spíše, že pod vrstvy masek muselo být vymyšleno speciální umístění mikroportů. Nicméně výsledek je velmi efektní.

Kromě charakteristických ‚civilních‘ paruk a líčení všech vystupujících postav, byly vytvořeny série paruk a speciálního líčení také pro všechny inscenace oper, které se během muzikálu na jevišti odehrávají. V opeře *Hannibal* jsou všechny paruky vojáků, kartaginských princezen a divých žen laděny do rezavé barvy. Velmi honosné jsou bílé rokokové paruky pro komickou operu *Il Muto*, kde postavám Důvěrnice, Kadeřníka, Klenotníka a Dona Attilia navíc přibývá velmi výrazné divadelní líčení na bílém základu ve stylu *commedie dell'arte*.

Velkou scénou masek je bezpochyby *Maškarní*, kde všechny masky vystupují ve škraboškách a parukách, které souznějí s maškarním kostýmem. Poslední inscenovanou operou je *Don Juan*, ve které má většina company černé španělské paruky a k tomu doplňující výrazné líčení.

3.2.6. HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ

Inscenace *Fantoma Opery* je uváděna s živým orchestrem, který je v GoJa Music Hall již tradičně umístěn za scénou, jelikož dispozice divadla nedovolují umístění orchestru klasicky pod jevištěm. Počet nástrojů byl přizpůsoben dispozicím inscenace

– flétna, klarinet, fagot, horna, housle, viola, violoncello, kontrabas, a ostatní nástroje byly zastoupeny klávesami.⁷⁸

Dirigentem inscenace a zároveň šéfem hudebního nastudování byl Michal Macourek. Druhým dirigentem inscenace byl Pavel Kantořík. Kromě operně laděných partů sólistů je nedílnou součástí muzikálu *Fantom Opery* mohutně znějící sbor. O to se postarali členové pěvecké company ve složení 9 zpěváků a 6 zpěvaček, kteří museli stejně jako sólisté projít tříkolovým konkurzem.

3.2.7. ČESKÝ PŘEKLAD

Úskalím uvedení zahraničních muzikálů bývá překlad notoricky známých původních textů do češtiny. Jaroslav Machek, který je autorem českého překladu *Fantoma Opery*, je autorem textů pro mnoho českých pěveckých popových hvězd, ale také autorem přebásnění množství hudebních filmů – např. *Funny Girl*, *Mary Poppins*, *Šumař na střeše*, *Help*, *Žebrácká opera* či *Oliver!*⁷⁹

Machkovy texty jsou originálu velmi věrné a překlad není nijak rušivý. Naopak jsou poměrně dobře zpěvné a zachovávají jak sdělení příběhu, tak poetičnost jazyka. Českým divákům můžou být známy i jiné překlady písní z muzikálu – např. *Múzy nejdou spát* (*Music Of the Night*) v překladu Michala Prostějovského, který proslavil Karel Gott. V muzikálu si ale písně uchovávají původní význam a tato skladba zazní pod názvem *Hudba noci*. Kromě ní se v muzikálu hlavní árie objeví v tomto překladu: *Vzpomínej* (*Think Of Me*), *O víc tě nežádám* (*All I Ask Of You*), *Kéž bys tu jak tenkrát mohl být* (*Wishing You Were Somehow Here Again*) či *Tam, odkud zpět nelze jít* (*The Point Of No Return*).⁸⁰

78 PROGRAM MUZIKÁLU FANTOM OPERY: Příloha programu. Praha. 2014

79 DĚTI RÁJE BRNO: Autoři. *Detirajebrno.cz: Jaroslav Machek* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://detirajebrno.cz/autori/jaroslav-machek/>

80 Soukromý archiv autorky práce

Za jistá drobná úskalí překladu považuji odchylky, které zřejmě musely ustoupit zpěvnosti textu. Například ve scéně se zrcadlem, kdy Fantom odvádí Christine do podzemí, zazní v originále notoricky známá věta: „*I'm your Angel of Music!*“, ovšem v českém překladu je v podobě: „*Jsem Anděl tvůj, jsem tvou múzou.*“ Stejně jako v ústřední melodii *The Phantom of the Opera* místo sborového partu „*He's there, the Phantom of the Opera*“ můžeme slyšet „*Je blíž, je s ní ten přízrak zrádný.*“

Machkův překlad vyzdvihuje i recenzentka *Musical.cz*, Andrea Ulagová: „*Jaroslav Machek odvedl tak dobrou práci, že vás český překlad nebude rušit, ani pokud znáte původní texty písní Charlese Harta nazpaměť. Dokonce Raoulovo „umírám láskou“ mě dojalo víc, než originální a v podstatě výmluvnější „Christine, I love you.*“⁸¹

3.2.8. CHOREOGRAFIE

O podobu taneční složky pražského *Fantoma* se postarala Petra Parvoničová. Je to mladá a energická choreografka, tanečnice a lektora, se kterou již Petr Novotný spolupracoval na muzikálu *Děti ráje*, která má zkušenosti s choreografiemi mnoha muzikálů, jak v Praze, tak i v oblastních divadlech, a která se pravidelně účastní zahraničních stáží.⁸² „*Obávám se, že vzhledem k tomu, že jsem se na vzniku inscenace přímo podílel, nedokážu být zcela objektivní. Každopádně pokud bych měl jmenovat jednu přednost (...) bez jakéhokoliv komentáře, tak předností jednoznačně budou choreografie Petry Parvoničové,*“⁸³ vyjádřil se o ní Martin Vokoun. Během příprav na *Fantoma Opery* pracovala nejen s baletní sekci company, ale také se sekci pěveckou i sólisty.

Největší choreografickou scénou je bezpochyby *Maškarní ples* v úvodu druhého dějství. Taneční scéna využívá celé šíře jeviště GoJa Music Hall, jejíž dominantou je

81 ULAGOVÁ, Andrea. Fantom opery poprvé zazpíval česky v GoJa Music Hall. *Musical.cz* 17.9.2014 [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/recenze-reportaze/fantom-opery-poprve-zazpival-cesky-v-goja-music-hall-rozpouta-u-nas-stejne-emoce-jako-v-zahranici/>

82 HUDEBNÍ DIVADLO KARLÍN: Umělci. *Hdk.cz: Parvoničová Petra* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.hdk.cz/umelci/431-parvonicova-petra/>

83 JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Martinem Vokounem: rozhovor s Martinem Vokounem o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 18.7.2017.* Přepis rozhovoru v příloze. Praha.

centrální mramorové schodiště. Část herců také nastupuje i z hlediště divadla. Parvoničová rozpochovala ansámbl po celém prostoru a výsledkem je ohromný rej masek, ve kterém má každý svůj vlastní pohybový charakter podle druhu kostýmu. Navíc v české verzi mají herci kromě škrabošek také masky v rukou, které jsou identické s těmi na obličejích – tudíž vzniká iluze, že tvář je na jevišti dvakrát více. Ať se divák podívá do kterékoli části jeviště, je překvapen pestrostí pohybů a akcí, které se zde během celého plesu odehrávají.

Významnou roli hrají přízraky Fantoma, které během plesu střídavě tančí s Christine. V choreografii ji provází několik tanečníků, kteří v nečekané chvíli odkryjí vlastní masku a pod ní ukrývají bílou Fantomovu škrabošku. Spolu s gradací hudby jde o efektivní obraz narůstajícího Christinina strachu, kdy se Fantom objeví. Velkolepé je pak finále čísla, ve kterém se celý ansámbl sjednotí v jediné choreografii na schodišti, načež se za jejich zády zjeví Fantom.

Mezi baletní choreografie patří *Hannibal*; taneční vložka, která tvoří druhý plán písně *Angel of Music; Prima Donna*; baletní vystoupení opery *Il Muto* před vraždou Josepha Bouqueta nebo tanec s vějíři a muletami během inscenace opery *Don Juan*.

Ačkoliv byly původní baletní choreografie Parvoničové efektní, pro sezónu další předělal část baletních čísel choreograf Libor Vaculík.⁸⁴ Od dubna 2015 se také vedoucí baletu stala Adéla Pollertová, která dohlížela na konstantní kvalitu baletních čísel.⁸⁵

3.3. PROPAGACE MUZIKÁLU V ČESKÉ REPUBLICE

Pokud se chci zaměřit na problematiku muzikálové propagace, měla bych se pokusit pojmenovat, co přesně muzikál je. Dodnes však přesná definice tohoto pojmu

84 PROGRAM MUZIKÁLU FANTOM OPERY: Aktualizovaná příloha programu. Praha. 2015.

85 Op. cit.

neexistuje. V *Hudebně-literárním slovníku* se dočteme, že muzikál je „(z lat. *musica-hudba*) angl. *musical comedy* (hudební komedie) využívající tanečních rytmu; střídá sólové sborové a taneční scény, náměty čerpá ze současnosti.“⁸⁶ Označení tohoto hudebního žánru se časem vyvinulo z anglického přídavného jména *musical* (hudební), které původně tvořilo část označení více žánrů: hudební komedie (*musical comedy*), hudebního dramatu (*musical play*) a hudebního pohádkově laděného příběhu (*musical fable*). Termín ‚musical‘ se ale začal používat až v polovině 20. století.⁸⁷

Ivo Osolsobě doporučuje, místo snahy o definování tohoto pojmu, jako nejlepší formu porozumění muzikál zažít. „Nejlepší způsob jak definovat – přesněji řečeno objasnit – pojem muzikál je vidět muzikál, navštívit jej, vnímat jej.“⁸⁸

Pavel Bár se o muzikálu vyjadřuje jako o umění, které „...diváci milují a kritikové často zavrhnou, neboť se při jeho hodnocení vždy objeví otázka: Je opereta či muzikál umění, nebo ‚pouhá‘ zábava?“⁸⁹

Důkazem rozdílnosti pohledů na muzikál je i vyjádření Jany Machalické. „Na jedné straně je výnosným komerčním artiklem a plní funkci lidové zábavy někdy velmi vzdáleně připomínající divadlo, na straně druhé skrytě ovlivňuje jiné divadelní žánry a další umělecké druhy.“ Zároveň podle ní ale také „...skýtá muzikál nepřeborné zdroje inspirace a jeho podoba je pokleslá i rafinovaná zároveň.“⁹⁰

Nejdůležitějším faktem ale zůstává, že je tato ‚hudební, pokleslá, rafinovaná a komerční zábava, vzdáleně připomínající divadlo, která se musí zažít‘ skutečně divácky velmi oblíbená.

86 SPOUSTA, Vladimír. *Hudebně-literární slovník: hudební díla inspirovaná slovesným uměním*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-5959-7. s. 252.

87 PROSTĚJOVSKÝ, Michael. *Muzikál expres: malý průvodce velkým muzikálem*. Brno: Větrné mlýny, 2008, 487 s. ISBN 978-80-86907-50-5. s. 23.

88 OSOLSOBĚ, Ivo. *Muzikál je, když...* Praha: Supraphon, 1967, 200 s., s. 4.

89 BÁR, Pavel. *Od operety k muzikálu: Zábavněhudební divadlo v Československu po roce 1945*. Praha: KANT, 2013. ISBN 978-80-7437-115-8. přebal knihy.

90 MACHALICKÁ, Jana. Muzikál: Postmoderna, nebo byznys? *DISK*. 2003, 2 (5), 17-28. ISSN 1213-8665. s. 28.

Obliba muzikálů ve světě je opravu ohromná. A s rostoucí poptávkou musí samozřejmě růst i nabídka. A v konkurenčním boji to musí být mimořádně dobrá nabídka. Jak tedy správně propagovat muzikál?

Faktorů, které je třeba zohlednit, je ohromné množství. Začnu od titulu. Je zásadní rozdíl v tom dělat propagaci nově vzniklému českému muzikálu a již světově uznávanému dílu. Může být totiž velmi obtížné, snažit se nalákat české diváky na neznámý titul, pokud není v obsazení několik hvězdných jmen. A i tak se může risk nevyplatit. Tereza Vágnerová to popisuje ve své práci *Muzikál jako marketingový produkt* takto: „U licenčního díla je pak producent v lepší výchozí pozici než producent díla českého autorského, vzhledem k již zavedené kvalitní značce na zahraniční scéně, která je při koupi licence využívána. Na nový trh je tímto způsobem uváděno dílo, které již bylo úspěšné v zahraničí. Muzikál je produktem, na jehož efektivní komunikaci závisí jeho celková existence a délka uvádění.“⁹¹

V České republice je trendem, že divák slyší zejména na hvězdné obsazení. V zahraničních produkcích nebývá zvykem, že by úspěšnost titulu byla závislá na přítomnosti celebrit. O to spíše, že jména, která u nás muzikál prodávají, jsou nejen populární zpěváci, ale také účastníci různých reality show a mediálně vytvořené celebrity.

Po světové oblibě *Fantoma Opery* se producent Janeček nemusel obávat toho, že by jeho show neuspěla. I proto si mohl dovolit do role hlavní hrdinky obsadit v obou alternacích do té doby zcela mediálně neznámé tváře. Ale pro jistotu z obou zpěvaček známé osobnosti udělal. A to téměř doslova přes noc. Hned po oznámení obsazení začaly články o Michaele Gemrotové vířit českým internetem.⁹² Talentovaná, avšak do té doby neznámá zpěvačka, se záhy začala po producentově boku objevovat na různých společenských akcích a také v médiích.

91 VÁGNEROVÁ, Tereza Aster. *Muzikál jako marketingový produkt*. Univerzita Karlova, FSV, Praha, 2014. 59 s., s.2.

92 BOSS JANEČEK UŽ MÁ HLAVNÍ ŽENSKOU HVĚZDU. *Blesk.cz* [online]. 9.2.2014 [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.blesk.cz/clanek/celebrity-ceske-celebrity/232827/boss-janecek-uz-ma-hlavni-zenskou-hvezdu-ta-poblazni-fantoma.html>

Samozřejmě to není případ pouze Michaely Gemrotové. U všech hlavních hvězd podobných show se předpokládá kontakt s médii a spolupodílení se na propagaci díla, aby byl titul neustále v povědomí diváků. „Je to práce, a to k tomu patří. Jen si musíte dávat pozor co kde komu řeknete...“ uvádí Radim Schwab a dodává: „...spolupráce se na těch opravdu velkých projektech většinou předpokládá a vyžaduje. Ale to je pochopitelné, musíte to dílo nějak promovat a propagovat. A o tom, že hezky zpíváte, nebo že vám krásně hraje orchestr, o tom bulvár psát nebude, to je nezajímá.“⁹³

K radosti senzacechtivých diváků je český bulvár muzikálu velmi dobrým přítelem. Vlastně si všechny složky vzájemně vypomáhají. Producent chce prodat dílo, osloví reportéra, ten vyprodukuje článek s hvězdou, který se pak dostane k potenciálnímu divákovi. Reportér si odvede svou práci, umělec se článkem zviditelní a když si divák nakonec koupí lístek, může být producent spokojen. Když se tento proces daří úspěšně, velmi brzy se vybuduje jakýsi kult nejen kolem díla, ale také kolem jeho hvězd.

Kvůli tomu, že jsou díky médiím herci neustále na očích veřejnosti, nabývají jejich fanoušci často dojmu, že jsou přátelé a s herci se po představení fotí, nosí jim dárky, kupují si znovu a znovu lístky a navazují s herci přátelství na sociálních sítích. Sama jsem byla několikrát svědkem toho, jak po představení *Fantoma Opery* věrní fanoušci čekají i desítky minut, až vyjde jejich oblíbenec a vyfotí se s nimi ve foyer divadla. Dokonce jsou i tací, kteří inscenaci viděli nikoli jen podruhé, popáté, podesáté, ale i počtyřicáté. Asi nejvěrnějším muzikálovým fanouškem je divák Josef Šimánek, kterého i já velmi často vídám v různých muzikálových divadlech.⁹⁴

Když pominu propagaci skrze účinkující muzikálu, zbývá ještě spousta faktorů. V první řadě musí propagace muzikálu přijít s dostatečným předstihem před uvedením, aby se informace dostala k co nejširšímu okruhu potenciálních diváků.

93 JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Radimem Schwabem: rozhovor s Radimem Schwabem o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 16.7.2017*. Přepis rozhovoru v příloze. Praha.

94 WOLFOVÁ, Gabriela. *Tohle je nejvěrnější maskot českých muzikálů*. Super.cz [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.super.cz/417280-tohle-je-nejveti-maskot-ceskych-muzikalu-za-listky-na-ne-dava-90-procent-platu-ma-vubec-na-jidlo.html>

Kromě času se samozřejmě musí zvolit vhodný termín uvedení tak, aby vyšel divákům vstříc. Máloukterá produkce by asi nasadila novou inscenaci na konci června před divadelními prázdninami. Stejně tak bývá zvykem, že se nehraje o svátcích. Většina muzikálových divadel využívá systému hracích dnů v týdnu od čtvrtka do neděle, přičemž běžnou praxí bývá, že o víkendu jsou uváděna dvě až tři představení denně (tzv. dvojáky, trojáky). Především je to z toho důvodu, že se tím dostupnost inscenací přibližuje mimopražským divákům, kterých o víkendech přijíždějí plné autobusy.

A to je typ diváků, kteří se za kulturou přijíždějí hlavně bavit. Tento typ publika, které převážně tvoří návštěvníky muzikálů, pojmenovává Radim Bačuvčík jako *konzumenty kultury*,⁹⁵ kteří se podle něj v následujících letech stanou převládající diváckou skupinou divadla obecně.

3.4. ZASAZENÍ MUZIKÁLU DO PRAŽSKÉ MUZIKÁLOVÉ SCÉNY

Stručnou charakteristiku stěžejních pražských muzikálových scén jsem popsala již dříve. Nyní se chci zaměřit na to, jaké postavení v ní *Fantom Opery* zaujímá. Budu vycházet z informací, které jsem již uvedla v kapitole *Stručná charakteristika pražské muzikálové scény*.

V první řadě je třeba zdůraznit, že díky obrovské propagaci tohoto titulu v médiích, snad neexistuje možnost, že by člověk s alespoň okrajovým zájmem o kulturní dění nezaregistroval informaci o jeho uvádění. Většina potenciálních diváků ale může být odrazena žánrem díla. Přestože titul je ve většině zpráv líčen pouze v samých superlativech a jeho divákovi jsou předkládány jeho všemožné úspěchy, mnoho diváků se může obávat jak závažnosti tématu, tak hudebního žánru, který je automaticky spojován s v dnešní době ne příliš oblíbenou operou.

95 BAČUVČÍK, Radim. *Marketing kultury: divadlo, koncerty, publikum, veřejnost*. Zlín: VeRBuM, 2012. ISBN 978-80-87500-17-0. s. 87

V době, kdy se velké oblibě těší zejména zábavné show a hit muzikály, se jeho ponuré téma nemusí zdát atraktivní. Inscenace však láká diváky nejen ne zvučná jména a oceňovanou předlohu, ale také na velkolepou výpravu, bohaté kostýmy a nezapomenutelný hudební zážitek. Potenciální divák, který navštíví webovou stránku muzikálu již v úvodu dostane tyto důležité informace: „*Divácké rekordy láme po celém světě (...) Fantom opery se uváděl ve 149 městech 25 zemí a vidělo ho přes 100 milionů lidí. V každé produkci pracovalo kolem 120 lidí (zahrnuje účinkující, hudebníky i kreativní tým) a v každém představení je použito přes 230 kostýmů.*“⁹⁶

V době premiéry *Fantoma Opery* byly na jevištích pražských muzikálových divadel uváděny výpravné produkce zahraničních muzikálů velmi střídmě. Především to bylo na prknech Hudebního divadla Karlín.

Mezi stálicemi repertoáru to byl *Jesus Christ Superstar*, který sice stále ještě láká, ale velké množství diváků ho již vidělo a nedají dopustit na původní verzi uváděnou v divadle Spirála. Dále pak to byly tamtéž uváděné muzikály *Aida*, s hudbou Eltona Johna a texty Tima Rice, a *Carmen* Franka Wildhorna, která byla v Karlíně uvedena ve světové premiéře. Oba tituly lákaly především na obsazení zpěvačky Lucie Bílé. Ač jsou to obě díla velmi kvalitní, nemohou se měřit s muzikály jako *Fantom Opery* či například *Bídníci. Les Misérables* v GoJa Music Hall však skončili rok před uvedením *Fantoma*. Divácky atraktivní titul srovnatelné světové úrovně tedy na pražské muzikálové scéně v době premiéry *Fantoma* chyběl.

V dalších muzikálových divadlech vévodily převážně tituly původně české, jejichž hudební provedení snad ani nemůže být se světovou úspěšností *Fantoma* srovnáváno. Muzikál proto neměl ve své kategorii dlouho konkurenci.

Velkým zahraničním titulem, který byl uveden v prosinci 2014 v Kongersovém centru byla *Mamma Mia!* Ačkoliv se jedná o světově velmi úspěšnou show, která se na repertoáru udržela velmi dlouho a získala si oblibu desítek tisíc fanoušků, jedná se

⁹⁶ FANTOM OPERY: Show. *Fantomoper.cz: Historie* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.fantomoper.cz/show/historie/>

o titul zaměřený na úplně jinou cílovou skupinu diváků, než je *Fantom*. Muzikál je sestaven z písní skupiny ABBA a je plný letní pohody a roztančených hitů. S dramatickou atmosférou *Fantoma* se tedy také srovnávat nedá.

Když na podzim 2015 uvedlo Hudební divadlo Karlín v obnovené premiéře muzikál *Dracula*, byl již pražský *Fantom* dobře zavedeným titulem, který byl vyprodán na týdny dopředu. *Dracula* se též dá považovat za velmi výpravný historický muzikál, který navíc doprovází pověst jakéhosi národního muzikálového pokladu, s hudbou Karla Svobody. Jedná se ale již o několikáté uvedení tohoto titulu. Po světové premiéře v roce 1995 byl také inscenován od roku 2009 v Divadle Hybernia.⁹⁷ Karlínská premiéra se konala k 20. výročí od premiéry muzikálu, tentokrát navíc v nové režii Filipa Renče.

Nezdá se tedy, že by divácká obliba *Fantoma* nikterak utrpěla konkurenčním bojem mezi muzikály. Spíše naopak. Před pražským uvedením původního českého historického muzikálu *Fantom Londýna* v Divadle Hybernia, muselo dojít k jeho přejmenování, aby mezi diváky nedošlo k záměně titulu za jiný. Producentka Ema Krahulíková popisuje tuto změnu takto: „Pro uvedení muzikálu v pražském Divadle Hybernia byl zvolen ryze český ekvivalent slova „Fantom“, tedy „Přízrak“. A to z toho důvodu, aby si nás diváci nezaměňovali s jiným titulem, který má slovo „Fantom“ v názvu a svoji premiéru v Praze již měl.“⁹⁸ Z tohoto důvodu nyní ten samý Jack Rozparovač vraždí jak v Ostravě, tak v Praze, ale tentokrát pod názvem *Přízrak Londýna*.

Dalším důležitým faktorem pro srovnání úspěšnosti titulů je fakt, že zatímco na ostatních pražských muzikálových scénách se tituly blokově střídají a v průměru se jednoho muzikálu odehraje asi 5 představení měsíčně, *Fantom Opery* byl na repertoáru GoJa Music Hall jediným titulem. Ale zato s nasazením v průměru 16 představení měsíčně.

97 I-DIVADLO.CZ: Divadlo Hybernia. *i-divadlo.cz: Dracula* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-hybernia/dracula>

98 JANDA, Radek. Muzikál Přízrak Londýna míří do Prahy a představil obsazení. *Musical.cz: 20.11.2014*[online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/zpravy/praha/muzikal-prizrak-londyna-miri-do-prahy-a-predstavil-obsazeni/>

Z úspěšnosti muzikálu *Fantom Opery* vyplývá, že sázka na kvalitní předlohu, pečlivě vybrané obsazení a důsledná propagace, se producentu Janečkovi vyplácí. *Fantoma* sice zatím vystřídal muzikál *Ples upírů*, s jeho návratem se ale opravdu počítá, jak František Janeček slibuje na stránkách předprodeje. Tamtéž však zároveň nezapomene diváka nalákat ke koupi vstupenek na jeho novou show:

„Fantom opery končí 18.12.2016, ale plánujeme v budoucnosti toto krásné dílo vrátit na divadelní prkna v GoJa Music Hall. Pevně věřím, že nový projekt, který začneme uvádět od 10.2.2017, tj. Ples upírů, získá opět Váš zájem tak, jako to bylo u Fantoma opery. Ples upírů je muzikál světově proslulý, velmi výpravový, plný krásné a podmanivé hudby, včetně překrásných dobových kostýmů. Mohu Vám jej vřele doporučit a při této příležitosti mi dovoluete vám nabídnout možnost zakoupit vstupenky pro Vaše blízké jako vánoční dárek.“⁹⁹

99 FANTOM OPERY. *Fantomoperý.cz: Předprodej vstupenek* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.fantomoperý.cz/predprodej-vstupenek/>

4. RECENZE A OHLASY NA UVEDENÍ FANTOMA OPERY

Málokdo to zpočátku očekával, ale v ohlasech jak diváků, tak kritiků muzikál nakonec uspěl. Mnozí se jeho uvedení předem obávali, že je takový titul pro české poměry až příliš velké sousto. Nicméně nedopadlo to tak. Ráda bych své tvrzení o úspěšnosti muzikálu podpořila uvedením ukázek alespoň z těchto tří recenzí.

Josef Herman je autorem recenze *Fantom opery je v Praze!*¹⁰⁰, která byla publikována v *Divadelních novinách* 14. října 2014 a je psaná podle premiérového obsazení. O ambicích muzikálu se vyjadřuje velmi pochvalně, zvláště pak vyzdvihuje počín Františka Janečka, že se mu vůbec podařilo uvést natolik neobyčejnou inscenaci. „*Na něco takového si u nás zatím nikdo netroufl, produkce se naprosto vymyká běžným provozním možnostem zdejšího divadla už tím, že vyžaduje speciálně vybavený prostor pro obří scénu se špičkovými technologiemi.*“ Podle něj „*Fantom opery prostě posunul hranice zdejších možností.*“ Přesto ale dodává, že jakkoliv je inscenace nevídaná, má svá úskalí, která ale v dnešní situaci v muzikálovém světě nejsou problémem pouze *Fantoma*. Zvláště se pozastavuje nad obsazením. „*Drtivá většina zdejších muzikálových star pak na tyto party prostě nemá, míchat je do projektu nepovažují za dobré.*“

Vyzdvihl sice pěvecký výkon Terezy Mátlové, ale její herecké pojetí Carlotty se podle něj neslučuje s předepsaným pojetím afektované sopranistky a zcela se tak stírá rozdíl mezi ní a Christine. Po herecké stránce nejvíce zklamali představitelé hlavních rolí. „*Emoce a uvěřitelnost nejvíce postrádalo premiérové provedení zrovna tří klíčových postav. Nejlépe z něho působila Michaela Gemrotová jako snová Christine, pěvecké nároky zoládala na hraně svých možností. Bohuš Matuš změnil jejího nápadníka Raula ve statického milovníka němých filmů a (...) Marian Vojtko si pak titulní roli výrazem i pěveckou technikou plete s postavou Svobodova Drakuly.*“

100 HERMAN, Josef. *Fantom opery je v Praze!*. *Divadelní noviny* [online]. 2014 [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.divadelni-noviny.cz/fantom-opery-recenze>

Celkově shrnuje inscenaci takto: „Všechno tu je na svém místě, ale bez precizního provedení do nejmenších detailů je představení poněkud mechanické a sotva vyvolá žádoucí rozechvění diváků. Platí i pro obří jevištní staobu a její využití, pro choreografii, pro svícení, pro všechno. Proslulý pád lustru nepoděsí, hadrový panák jako oběšený kulisák je už nechtěnou karikaturou. (...) Ve zdejším prostředí asi produkce lépe dopadnout ani nemohla.“

Radmila Hrdinová ve své recenzi pro *Právo* ze dne 15.9.2014 nešetřila chválou. Také ji nazvala *Úžasná hudba i podívaná diváky nadchne, Praha má svého vysněného Fantoma opery*.¹⁰¹

Podle ní *Fantom Opery* „přinesl na scénu muzikálovou událost, na kterou Praha mnoho let čekala. Rozhodně diváky nezklame ohromující výpravností i hudebními kvalitami, které jeho inscenování vyžaduje.“ Stejně jako ostatní recenzenti i ona s lítostí povzdychne nad nedokonalostí technického provedení pověstného pádu lustru a také vyjádří rozpaky nad věrohodností premiérového obsazení.

Stejně jako Herman vyzdvihuje pěvecké výkony Terezy Mátlové a Michaely Gemrotové a odsuzuje herectví Bohuše Matuše. Zaujal ji ale pěvecký výkon Mariana Vojtka „jehož výkon co do pěveckých kvalit výrazně převyšuje všechny jeho předešlé muzikálové role,“ ačkoliv „po herecké stránce však jeho *Fantom* postrádá charisma, jež v divácích budí soucit s jeho osudem. Zůstává víc mstivým hrdinou než nešťastně zamilovaným mužem.“ Hrdinová vyjadřuje naději, že snad alternující herci vnesou do inscenace toužené „romantické opojení.“ Inscenaci celkově ohodnotila 80 %.

Recenze Andrey Ulagové pro *Musical.cz*¹⁰² se v názoru na inscenaci od předchozích příliš neliší. Kromě výpravy, kostýmů a choreografie vyzdvihuje také

101 HRDINOVÁ, Radmila. *Úžasná hudba i podívaná diváky nadchne*. *Právo* 15.9.2014 [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/347678-recenze-uzasna-hudba-i-podivana-divaky-nadchne-praha-ma-konecne-sveho-vysneneho-fantoma-opery.html>

102 ULAGOVÁ, Andrea. *Fantom opery poprvé zazpíval česky v GoJa Music Hall*. *Musical.cz* 17.9.2014 [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/recenze-reportaze/fantom-opery-poprve-zazpival-cesky-v-goja-music-hall-rozpouta-u-nas-stejne-emoce-jako-v-zahranici/>

režii Petra Novotného a jeho režijní vklady, jako například, že „*sympatická je scéna s Raoulem a Christine na začátku 2. půlky, kterou v žádné jiné verzi nevidíte.*“ Z textu je také patrné, že autorka je velkou fanynkou zahraničních verzí.

Zajímavé je, že má možnost v recenzi zohlednit i srovnání výkonů různých alternací. Autorka uvádí, že „*Schwabovi vždy seděly démonické role a gestikulaci pro ně typickou ukládá i do postavy Fantoma*“, ale že působil příliš hystericky. Konečně se také dozvídáme o výkonu Moniky Sommerové. Ač autorka chválí obě protagonistky, ze Sommerové podle ní „*vyzařuje zvláštní něha, kterou přenáší jak na herecké kolegy, tak i na diváky.*“

I když chválí ostatními podceňovaného Bohuše Matuše, opěvuje především výkon Tomáše Vaňka. „*Tomáš Vaněk dal svému Raoulovi naprosto přirozené herectví, takže ve všech polohách této role je naprosto uvěřitelný. Když vyznává lásku Christine, nezapochybujete ani na chvíli, že to myslí vážně, uvěříte mu každé gesto i notu, jeho zpěv je naprosto suverénní. Vaňkovi se podařilo přímočarý charakter v očích diváků posunout úplně jinam a možná se i přistihnete, že fandíte spíše tomuto Raoulovi než Fantomovi. S Monikou Sommerovou navíc vytvořil úžasný pár, který chvílemi válcoval herecky a pěvecky i hlavního představitele.*“

Svou pochvalnou recenzi zakončuje tím, že je dobře, že „*muzikál, o kterém se u nás mluvilo jako o nerealizovatelném, konečně máme možnost vidět. V porovnání s ostatními muzikály v Čechách se jedná o nadprůměrnou show.*“

Pro zajímavost je vhodné uvést článek stejné autorky, který vznikl o dva roky později ke vstupu muzikálu do třetí sezóny.¹⁰³ Článek je víceméně rekapitulací faktů z předchozí recenze a je obohacen o postřehy k několika novým hereckým výkonům. Jelikož k tomuto slavnostnímu představení se, jak v GoJa Music Hall bývá zvykem, vystřídal za jeden večer na jevišti všechny alternace. Autorka chválí v písni *O víc tě nežádám* výkon Raoula, Michala Bragagnola: „*Těžký duet zazpíval s naprostým přehledem,*

103 ULAGOVÁ, Andrea. Fantom opery vstoupil do třetí sezony. *Musical.cz* 19.9.2016 [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/zpravy/praha/fantom-opery-vstoupil-treti-sezony-v-unoru-2017-ho-vystrida-ples-upiru/>

typově na roli sedí také přesně.“ Opakovaně také vyzdvihuje Mariana Vojtka, který „svůj herecký výkon vypiloval k naprosté dokonalosti.“

I přes znatelné nedostatky inscenace, jako jsou technologické dispozice či herecký projev některých představitelů, kteří jsou především zpěváky, byla inscenace přijata velmi kladně a divácké hodnocení zřídka kdy klesá pod 80 %.¹⁰⁴

104 I-DIVADLO: GoJa Music Hall. *i-divadlo.cz: Fantom opery* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/goja-music-hall/fantom-opery>

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo poskytnout komplexní pohled na podobu první české inscenace muzikálu Andrew Lloyd Webbera *Fantom Opery* a definovat jeho postavení na současné pražské muzikálové scéně.

V úvodu práce jsem se zabývala genezí muzikálu *Fantom Opery*. Nejprve románem Gastona Leroux, který byl pro pozdější muzikálové zpracování předlohou, a pokusila jsem se o jeho stručné porovnání s muzikálovou verzí. Zohlednila jsem také možné inspirační zdroje, vedoucí k vytvoření legendy o tzv. Fantomovi, jakým je například budova Palais Garnier v Paříži. Dále jsem věnovala pozornost také prvnímu světovému uvedení muzikálu *The Phantom of the Opera* z roku 1986 a jeho autorovi, Andrew Lloyd Webberovi. V závěru první části práce jsem se zabývala také filmovým zpracováním Lloyd Webberova muzikálu z roku 2004.

Ve druhé části práce jsem se snažila představit hlavní velké pražské muzikálové scény a pojmenovat jejich repertoár na základě uváděných titulů, a to s důrazem na dobu uvedení muzikálu *Fantom Opery*. Do tohoto vzniklého schématu jsem se pokusila tento muzikál zasadit.

Divadlu GoJa Music Hall a společnosti *Agentura GoJa*, v jejíž produkci byl *Fantom Opery* uváděn, jsem se věnovala detailněji a snažila jsem se shrnout dosavadní muzikálový repertoár divadla. Dále jsem se soustředila na jednotlivé složky české inscenace *Fantom Opery*, po režijní, hudební i výtvarné stránce. Abych získala hlubší vhled do procesu zkoušek, hereckého obsazení a inscenování muzikálu, a abych získala fakta, která jsem nechtěla čerpat z hlavního dostupného zdroje informací o tomto muzikálu - bulvárních médií, vycházela jsem v této části také z rozhovorů, které jsem vedla s účinkujícími a inscenačním týmem.

Problematice propagace muzikálu skrze média jsem se věnovala v následujícím oddílu. Mým cílem bylo pokusit se postihnout fenomén muzikálu na pražských

scénách všeobecně a také se dobrat k pochopení, proč jsou média pro muzikálovou propagaci ideálním prostředkem a jaký efekt má jejich působení na cílového diváka.

V poslední části jsem uvedla výběr z dostupných recenzí, jejichž prostřednictvím jsem se snažila přiblížit pohled na výslednou podobu této inscenace a reakce na ni.

Fantom Opery je dodnes ve světě jedním z nejúspěšnějších muzikálů historie a jeho první české uvedení si též zaslouží pozornost. V této práci jsem se mu tuto zaslouženou pozornost snažila věnovat.

Závěrem bych se ráda vrátila ke své úvodní domněnce, že je české uvedení muzikálu *Fantom Opery* milníkem v historii českého muzikálového divadla.

Prokazatelně překročily standardy běžné inscenační praxe muzikálů v Čechách tyto následující aspekty inscenace. Scénografie, a to především ve velikosti a flexibilitě pohybů jednotlivých segmentů scény. Úroveň pěveckých výkonů, přibližujících se kvalitě zahraničních produkcí, jak také vyplývá z kritických ohlasů na tuto inscenaci. A především uvedení díla samotného, celkovou kvalitou přesahujícího tituly běžně uváděné na pražské muzikálové scéně. Naopak jiné složky inscenace nepřekročily hranici české muzikálové průměrnosti, zejména kvalita hereckých výkonů.

Mou hypotézu se tedy v určitých aspektech inscenace částečně podařilo prokázat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

LITERATURA:

BAČUVČÍK, Radim. *Marketing kultury: divadlo, koncerty, publikum, veřejnost*. Zlín: VeRBuM, 2012. ISBN 978-80-87500-17-0.

BÁR, Pavel. *Od operety k muzikálu: Zábavněhudební divadlo v Československu po roce 1945*. Praha: Kant, 2013. ISBN 978-80-7437-115-8.

HOGGARDOVÁ, Pavlína. *Muzikál na prahu tisíciletí*. Brno: RETYPO, 2000, 168 s. ISBN 80-902925-0-X.

MACHALICKÁ, Jana. *Muzikál: Postmoderna, nebo byznys?* DISK. 2003, 2(5), 17-28. ISSN 1213-8665.

LEROUX, Gaston. *Fantom Opery*. V Praze: XYZ, 2008, 344 s. ISBN 978-80-86864-80-8.

OSOLSOBĚ, Ivo. *Muzikál je, když...* Praha: Supraphon, 1967, 200 s.

OSTROW, Stuart. *A producer's Broadway journey*. Westport: Praegr, 1999, 199 s. ISBN 0-275-95866-3.

PROGRAM MUZIKÁLU FANTOM OPERY: *Opéra Garnier: Dějiště Fantoma Opery*. Příloha programu. Praha, 2014.

PROGRAM MUZIKÁLU FANTOM OPERY: *Aktualizovaná příloha programu*. Praha. 2015.

PROSTĚJOVSKÝ, Michael. *Muzikál expres: malý průvodce velkým muzikálem*. Brno: Větrné mlýny, 2008. 487 s. ISBN 978-80-86907-50-5.

SPOUSTA, Vladimír. *Hudebně-literární slovník: hudební díla inspirovaná slovesným uměním*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-5959-7.

SVOZÍLEK, Petr. *Fenomén žánrové prostupnosti opery a muzikálu na příkladu díla Fantom Opery Andrew Lloyd Webbera*. Diss. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2016.

VÁGNEROVÁ, Tereza Aster. *Muzikál jako marketingový produkt*. Univerzita Karlova, FSV, Praha, 2014.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

AMERICAN LITERATURE: Gaston Leroux. *Americanliterature.com* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://americanliterature.com/author/gaston-leroux/bio-books-stories>

ANDREW LLOYD WEBBER. *Andrewlloydwebber.com: About* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.andrewlloydwebber.com/about/>

ARCHITEKTURA: Charles Garnier: Nová budova pařížské Opery. *Ceskatelevize.cz: francouzský dokumentární seriál* [online]. [cit. 2017-07-17]. Datum odvysílání 23.1.2014, Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10317618563-architektura/211382549310028/>

BOSS JANEČEK UŽ MÁ HLAVNÍ ŽENSKOU HVĚZDU. *Blesk.cz* [online]. 9.2.2014 [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.blesk.cz/clanek/celebrity-ceske-celebrity/232827/boss-janecek-uz-ma-hlavni-zenskou-hvezdu-ta-poblazni-fantoma.html>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE: Fantom opery. *Csfd.cz: Zajímavosti* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/134269-fantom-opery/zajimavosti/?type=film>

- DĚTI RÁJE BRNO: Autoři. *Detirajbrno.cz: Jaroslav Machek* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://detirajbrno.cz/autori/jaroslav-machek>
- DĚTI RÁJE BRNO: Muzikál. *Detirajbrno.cz: Tvůrčí tým* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://detirajbrno.cz/tvurci-team/>
- DIVADLO BROADWAY. *Divadlo-broadway.cz: historie* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.divadlo-broadway.cz/historie>
- ENCYCLOPEADIA BRITANNICA: Gaston Leroux. *Britannica.com* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Gaston-Leroux>
- EVERETT, Lucinda. Where the Phantom was born: the Palais Garnier. *The Telegraph* 17.2.2010 [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/culture/7244338/Where-the-Phantom-was-born-the-Palais-Garnier.html>
- FANTOM OPERY: Archiv. *fantomopery.cz: Ovace pro posledního Fantoma* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.fantomopery.cz/ovace-pro-posledniho-fantoma-tleskalo-se-ve-stoje-15-minut/>
- FANTOM OPERY. *Fantomopery.cz: Předprodej vstupenek* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.fantomopery.cz/predprodej-vstupenek/>
- FANTOM OPERY: Show. *Fantomopery.cz: Historie* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.fantomopery.cz/show/historie/>
- FANTOM OPERY PRAHA 2014: Divadelní představení. *Facebook.com* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/FantomoperyPraha/>
- FRENCH MOMENTS: Palais Garnier, Paris. *Frenchmoments.eu* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://frenchmoments.eu/palais-garnier-paris/>
- GILLIAN LYNNE. *Gillianlynne.com: Biography* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.gillianlynne.com/biography.htm>
- GOJA. *Goja.cz: Děti ráje* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.goja.cz/muzikaly/deti-raje/>
- GOJA. *Goja.cz: GoJa Music Hall* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.goja.cz/goja-music-hall/>
- GOJA. *Goja.cz: Les Misérables-Bídníci* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.goja.cz/muzikaly/les-miserables-bidnici/>
- GOJA. *Goja.cz: O agentuře* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.goja.cz/o-agenture>
- HUDEBNÍ DIVADLO KARLÍN: O divadle. *Hdk.cz: Historie* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.hdk.cz/o-divadle/historie/>
- HUDEBNÍ DIVADLO KARLÍN: Umělci. *Hdk.cz: Parvoničová Petra* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.hdk.cz/umelci/431-parvonicova-petra/>
- I-DIVADLO.CZ: Divadlo Broadway. *I-divadlo.cz: Repertoár* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z:

<http://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-broadway/muzikal/hry-archiv#repertoar>

I-DIVADLO.CZ: Divadlo Hybernia. *i-divadlo.cz: Dracula* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-hybernia/dracula>

I-DIVADLO: GoJa Music Hall. *i-divadlo.cz: Fantom opery* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/goja-music-hall/fantom-opery>

I-DIVADLO.CZ: GoJa Music Hall. *i-divadlo.cz: Repertoár* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/goja-music-hall/hry-archiv#repertoar>

I-DIVADLO.CZ: Hudební divadlo Karlín, *I-divadlo.cz: Repertoár* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/hudebni-divadlo-karlin/hry-archiv#repertoar>

I-DIVADLO.CZ: Kongresové centrum. *i-divadlo.cz: Divadlo* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/kongresove-centrum>

I-DIVADLO.CZ: Petr Novotný. *I-divadlo.cz: Profily* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/profily/petr-novotny-3>

IMDb: The Phantom of the Opera (1925). *Imdb.com* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.imdb.com/title/tt0016220/>

IMDb: The Phantom of the Opera (1990). *Imdb.com* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.imdb.com/title/tt0016220/>

JANDA, Radek. Muzikál Přízrak Londýna míří do Prahy a představil obsazení. *Musical.cz: 20.11.2014* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/zpravy/praha/muzikal-prizrak-londyna-miri-do-prahy-a-predstavil-obsazeni/>

KEN HILL'S PHANTOM OF THE OPERA: Articles. *Kenhillsphantomoftheopera.co.uk* [online]. [cit. 2017-07-25]. Dostupné z: <http://www.kenhillsphantomoftheopera.co.uk/articles/article8.php>

MARGARET PREECE: soprano/actress. *Margaretpreece.com: Bio* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: http://margaretpreece.com/?page_id=11

MUSICAL.CZ: Zprávy, Praha. *Musical.cz: Fantom opery skutečně poprvé míří do ČR* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/zpravy/praha/fantom-opery-skutecne-poprve-miri-do-cr-dr-frantisek-janecek-vypsal-konkurz/>

MUSICAL.CZ. *Musical.cz: Premiéry sezóny* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/premiery/>

MUSICAL PRODUCTION. *Musical-production.cz: Info a kontakty* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://www.musical-production.cz/info-a-kontakty/>

MUZIKÁLY PRO DĚTI. *Muzikalyprodeti.cz: PIXA PRO* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://muzikalyprodeti.cz/o-nas/>

PARDUBICKÝ DENÍK.CZ: Kulisy pro Fantoma opery se rodí v pardubických dílnách. *Pardubicky.denik.cz: 12.6.2014* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: http://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/kulisy-pro-fantoma-opery-se-rodí-v-pardubicky-ch-dilnach-20140612.html

REALLY USEFUL THEATRES GROUP. *Reallyusefultheatres.co.uk: Our Group* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.reallyusefultheatres.co.uk/our-group>

THE PHANTOM OF THE OPERA: The Show. *Thephantomoftheopera.com: Facts & Figures* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.thephantomoftheopera.com/the-show/facts-figures>

THE PHANTOM OF THE OPERA: The Show. *Thephantomoftheopera.com: The original cast: Sarah Brightman* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.thephantomoftheopera.com/the-show/facts-figures>

THE REALLY USEFUL GROUP. *Reallyuseful.com: About us* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.reallyuseful.com/about-us/the-really-useful-group/>

ULAGOVÁ, Andrea. *Fantom opery vstoupil do třetí sezony*. Musical.cz 19.9.2016 [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/zpravy/praha/fantom-opery-vstoupil-treti-sezony-v-unoru-2017-ho-vystrida-ples-upiru/>

WOLFOVÁ, Gabriela. *Producent Janeček má parádní objev*. Super.cz 8.5.2016 [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://www.super.cz/427192-producent-janecek-ma-paradni-objev-tahle-nadherna-brunetka-z-usa-je-novou-hvezdou-fantoma-opery.html>

WOLFOVÁ, Gabriela. *Tohle je nejvěrnější maskot českých muzikálů*. Super.cz [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.super.cz/417280-tohle-je-nejvetsi-maskot-ceskych-muzikalu-za-listky-na-ne-dava-90-procent-platu-ma-vubec-na-jidlo.html>

RECENZE A ROZHOVORY:

HERMAN, Josef. *Fantom opery je v Praze! Divadelní noviny* [online]. 2014 [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.divadelni-noviny.cz/fantom-opery-recenze>

HRDINOVÁ, Radmila. *Fantom opery je srdce romantismu*. *Právo*. 2014, 11.9.2014.

HRDINOVÁ, Radmila. *Úžasná hudba i podívaná diváky nadchne*. *Právo* 15.9.2014 [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/347678-recenze-uzasna-hudba-i-podivana-divaky-nadchne-praha-ma-konecne-sveho-vysnneho-fantoma-opery.html>

KACLOVÁ, Alena. *Radim Schwab: Jsem vlastně šťastný...: Rozhovory*. *Musical.cz: 14.10.2016* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/rozhovory/radim-schwab/>

ŠŤASTNÁ, Barbora. *Fantom opery: Slavný muzikál Andrewa Lloyd Webbera zrežiroval režisér thrillerů Joel Schumacher*. *Premiere 02*, 2005, s. 72.

ŠŤASTNÁ, Barbora. *Gerard Butler: Tajuplný skot skrývá tvář pod maskou Fantoma opery*. *Premiere 02*, 2005, s. 18.

ULAGOVÁ, Andrea. *Fantom opery poprvé zazpíval česky v GoJa Music Hall*. *Musical.cz 17.9.2014* [online]. [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/recenze-reportaze/fantom-opery-poprve-zazpival-cesky-v-goja-music-hall-rozpouta-u-nas-stejne-emoce-jako-v-zahranici/>

MATERIÁLY POŘÍZENÉ AUTORKOU PRÁCE:

JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Martinem Vokounem: rozhovor s Martinem Vokounem o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 18.7.2017.*

JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Monikou Sommerovou: rozhovor s Monikou Sommerovou o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 17.7.2017.*

JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Radimem Schwabem: rozhovor s Radimem Schwabem o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 16.7.2017.*

JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Romanem Šolcem: rozhovor s Romanem Šolcem o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 17.7.2017.*

JIRSOVÁ, Jitka. *Rozhovor s Tomášem Vaňkem: rozhovor s Tomášem Vaňkem o muzikálu Fantom Opery vedený autorkou této práce dne 16.7.2017.*

SEZNAM PŘÍLOH

1. Přepis rozhovoru s Martinem Vokounem
2. Přepis rozhovoru s Monikou Sommerovou
3. Přepis rozhovoru s Radimem Schwabem
4. Přepis rozhovoru s Romanem Šolcem
5. Přepis rozhovoru s Tomášem Vaňkem
6. Příloha programu Fantom Opery – aktualizovaná verze
7. Ukázky návrhů kostýmů Romana Šolce v porovnání s realizací
8. Ukázky návrhů scény Daniela Dvořáka v porovnání s realizací
9. Ukázky notové partitury pro muzikál Fantom Opery
10. Výběr z fotografií k muzikálu Fantom Opery

PŘÍLOHY

Následující texty jsou přepisy rozhovorů s umělci podílejícími se na vzniku muzikálu Fantom Opery. Texty jsou doslovným přepisem emailové komunikace mezi autorkou a jednotlivými umělci a prošly pouze korekturou. E-mailové adresy umělců jsou za účelem uchování soukromí vymazány. Originální dokumenty v archivu autorky.

1. Přepis rozhovoru s Martinem Vokounem

----- Původní e-mail -----

Od: Martin Vokoun <[REDACTED]>

Komu: Jitka Jirsová <jita.jirsova@seznam.cz>

Datum: 18. 7. 2017 9:30:39

Předmět: Re: Rozhovor o muzikálu Fantom Opery pro bakalářskou práci "Muzikál Fantom Opery a jeho postavení na pražské muzikálové scéně"

Rozhovor s pomocným režisérem první české inscenace muzikálu Fantom Opery,
Martinem Vokounem

Byl jste angažován jako pomocný režisér inscenace muzikálu Fantom Opery. Kdo Vás s touto nabídkou oslovil a jaký je váš osobní režijní vklad do inscenace tohoto muzikálu?

Nabídku na spolupráci na Fantomovi opery jsem dostal přímo od režiséra inscenace Petra Novotného. Sháněl pomocného režiséra, který by měl zkušenost s "velkým divadlem" a dostal doporučení na mě.

Co se týče vkladu, tak hlavním režisérem s právem veta byl samozřejmě Petr Novotný, ale jsem mu velice vděčný za to, že mě nechal spolupracovat už na vzniku režijní knihy a přípravy stejně jako na samotném aranžování jednotlivých situací či řešení technických problémů. Vždy jsme se o věcech bavili otevřeně a Petr Novotný leckdy využil nějaký nápad, který jsem mu nabídl.

Víte, jak probíhala jednání se společností The Really Useful Group London o právech na muzikál Fantom Opery?

To bohužel netuším. Jelikož jsem do příprav muzikálu vstoupil až asi měsíc před začátkem zkoušení s herci, byla už práva dávno vyřízena. Navíc informace o autorských právech rozhodně nespádaly do mé kompetence.

Česká verze muzikálu Fantom Opery je tzv. non-replica. Co přesně českou verzi odlišuje od tzv. replica inscenací uváděných ve světě? Jaké změny jste si po tvůrčí stránce mohli dovolit?

Pokud bychom dělali tzv. replica verzi, muselo by v naší inscenaci být vše stejné jako v té londýnské. Non-replica verze naopak laicky řečeno spočívá v tom, že vše musí být řešeno jinak než v londýnské verzi. Od řešení scény a kostýmů, přes choreografie až k mizanscénám jednotlivých dramatických situací. Vše je samozřejmě pečlivě hlídáno a konzultováno s držiteli autorských práv. Takže naší povinností naopak bylo, abychom situace řešili jinak, než jak jsou řešeny ve světě. Jedním příkladem z mnoha budiž třeba začátek druhé půlky inscenace, kdy v pražské verzi

během přede hry proběhnou tajné zasnuby Raoula a Christine - to byl náš nápad, který v žádné jiné verzi nenajdete. Stejně tak např. okvětní plátky padající na Christine během "Brava, brava, bravissima", tanečníci s maskami Fantoma během písně Maškarní a mnoho dalších.

Jak probíhal proces konkurzů na muzikál Fantom Opery a jaký byl systém zkoušek?

O konkurech bohužel mluvit nemohu, protože jsem u nich nebyl. Byl jsem osloven na zkoušení Fantoma opery až ve chvíli, kdy byl cast kompletní.

A co se týče systému zkoušek, řekl bych, že zdánlivě byl velice standardní a stejný jako u většiny muzikálů. S tím rozdílem, že vzhledem k "velikosti" díla, jakým Fantom opery bezesporu je, byly všechny fáze zkoušení - od příprav přes aranžování, choreografické zkoušky, sedačky až po technické a svícené zkoušky a generální zkoušky - velice časově náročné a vyžadovaly mnohem větší energetickou investici než běžné tituly.

Co považujete za největší přednost české verze muzikálu Fantom Opery, ať už po stránce režijní, výtvarné či umělecké, a co naopak za její nedostatek?

Obávám se, že vzhledem k tomu, že jsem se na vzniku inscenace přímo podílel, nedokážu být zcela objektivní. Každopádně pokud bych měl jmenovat jednu přednost a jeden nedostatek bez jakéhokoliv komentáře, tak předností jednoznačně budou choreografie Petry Parvoničové a nedostatkem pravděpodobně obsazení některých rolí a několika členů company

2. Přepis rozhovoru s Monikou Sommerovou

----- Původní e-mail -----

Od: Jitka Jirsová <jita.jirsova@seznam.cz>

Komu: [REDACTED]

Datum: 15. 7. 2017 14:23:33

Předmět: Rozhovor o muzikálu Fantom Opery pro bakalářskou práci "Muzikál Fantom Opery a jeho postavení na pražské muzikálové scéně"

Rozhovor s Monikou Sommerovou, představitelkou Christine Daaé v muzikálu Fantom Opery

Jak jste získala roli Christine Daaé a jak probíhal konkurz na tuto roli? Musela jste se také osobně představit autorovi muzikálu, Andrew Lloyd Webberovi, jako Vaše alternantka Michaela Gemrotová?

Získala jsem ji díky 3 kolovému konkurzu. Na první kolo jsem byla nemocná a řekla jsem si, že mi osud nepřeje. Ale pak přišel email, ať dodatečně přijdu na druhé kolo a tam už to pro mě jelo velmi rychle, abych všechny dohnala. Dodatečná kola jsem nikdy nezažila, takže už jsem se na to nepřipravovala, po uplynutí prvního kola. Neuměla jsem texty i některé písně... Pamatuju si, že za to jsem dostala vynadáno od pana Janečka, to bylo pro mě strašné... Druhý den jsem šla rychle na tanec a večer mi přišla sms, že postupuji do 3. (kola), kde nás bylo ještě 5, pak jsem čekala dlouhé 3 měsíce na schválení mého videa z Londýna. Osobně jsem se tedy nesetkala s A.L.Webberem, ale bylo zasláno mé video se zpěvem, tancem a fotkama z baletu. Byly to dlouhé 3 měsíce čekání...

Kromě náročného pěveckého a hereckého partu Vaše postava vystupuje i v baletních scénách. Co přesně zahrnovala příprava na roli Christine?

Od té doby, co jsem se to dozvěděla, což byl únor 2014, tak jsem začala chodit 2-3x denně na soukromé baletní tréninky s Terezkou Krupičkovou v baletní akademii

Adély Pollertové. Nalila do mě všechny základy baletu během pár měsíců, tak abych byla připravená na tréninky s choreografkou, které začaly v červnu 2014.

Jakou scénu Fantoma Opery považujete za nejefektivnější a proč?

Nejefektivnější je pro mě asi závěrečná scéna s Fantomem a Raoulem... ale možná se pletu, beru to podle sebe, já ji intenzivně prožívala, během několika minut jsem měnila své rozhodnutí... ale pro diváky to může být úplně jiná scéna...

Co pro Vás, jako pro operní zpěvačku, bylo po herecké stránce nejtěžší ve ztvárnění role Christine?

Při aranžovacích zkouškách si pamatuji, že to byla scéna s písní *Tam odkud zpět nelze jít*, která je velmi vášnivá. S takovou scénou jsem se ještě v operě nesečkala a nemohla jsem k ní najít cestu, neuměla jsem se tolik intimně odhalit. Ale za ty dva měsíce zkoušení, jsem ji snad našla.

Co pro Vás bylo přínosem ve spolupráci s režisérem muzikálu Petrem Novotným?

Velkým přínosem bylo, že jsem začala věřit sama v sebe, alespoň trochu. Pan Novotný mě v tom nechal plácet se první měsíc samotnou a čekal až se najdu... Což mi musel strašně věřit, že se to stane... je to zajímavější přístup... nikam mě netlačil a čekal, až se prolomí ledy. A jeho slova na konci zkoušení mi znějí v uších dodnes... „Moc jsem ti nevěřil, ale teď už ano. Je jedno, kdo hraje premiéru, věřím, že tebe si diváci najdou.“ Nikdy na to nezapomenu... dal mi sílu a viru v samu sebe. A to je to nejcennější, co může být...

3. Přepis rozhovoru s Radimem Schwabem

----- Původní e-mail -----

Od: Jitka Jirsová <jita.jirsova@seznam.cz>

Komu: [REDACTED]

Datum: 16. 7. 2017 12:38:24

Předmět: Rozhovor o muzikálu Fantom Opery pro bakalářskou práci "Muzikál Fantom Opery a jeho postavení na pražské muzikálové scéně"

Rozhovor s Radimem Schwabem, představitelem Fantoma Opery

Radime, Fantom je nejen fyzicky znetvořený, ale také duševně zraněný génius. Jaké výrazové prostředky jste zvolil při hereckém ztvárnění této role?

Těch výrazových prostředků v muzikálu máte hned několik. Jednak je to samozřejmě zpěv, v případě tohoto díla se předpokládá brilantní zpěv. Pokud to zvládnete, už jen "dokonalý" zpěv je sám o sobě nositelem výrazu. Pokud byste to čistě oddělili i od emoce, velmi ošklivě řečeno (a bohužel se to některým zpěvákům stává), zůstane vám jakási pěvecká gymnastika, která je samozřejmě zajímavá („Neuvěřitelné, jaké tóny zazpívá...“), ale jen to nestačí!

Tedy musíte mít perfektní zpěv + emoci, v případě této role obojího ve velké dávce! A teď přijde ten háček, jak to všechno dostat ven, když máte na obličeji x masek a na tom všem ještě tu poslední bílou polomasku. Máte omezenou možnost hrát mimikou, protože je z vás vlastně polovina. Začínal jako kluk v Divadle Husa na provázku, kde jsme s jednou ze zakladatelů divadla, paní Evou Tálskou, pracovali na několika projektech s maskami. Takže jsem tak trochu věděl, co mě čeká. Pokusím se to moc nerozpítvávat, protože by se o tom dalo psát opravdu velmi dlouze.

Snažil jsem se o gestické ztvárnění, tedy tělesné ztvárnění tak, aby se v celém těle objevily všechny detaily emocí, kterými ta figura během celého děje prochází, tak až ji v poslední fázi vidíte doslova na kolenou.

Šlo mi o spontánní tělesný proud vtělený do detailů, o preciznost. Spontánnost a disciplína zároveň. Tzn. že některé věci připravíte, vyzkoušíte na zkouškách, jiné vzniknou na zkouškách. Fixujete je, pak je zase opustíte, abyste našel něco nového a takto se doberete k docela slušnému výsledku. S tím, že se každé představení snažíte objevit to, co jste už třeba 100x reprízoval (hráli jsme 300 repríz) a pak si na závěr musíte dát svobodu, aby to všechno nebylo sešněrované. Je to taková alchymie, až skoro magie, která vzniká mezi vámi a publikem.

Jaká scéna muzikálu je pro Vás nejoblíbenější a proč?

To se s časem proměnilo. Ze začátku to byl ten první efektní duet, je to prostě dobře napsaný a je to skvělý! Také se na tom celé dílo většinou promuje... Ale po čase to byla poslední scéna, kdy vidíte doslova na dřevě té postavy. Fantom, který vypadá celou dobu jako "vrah", najednou nechá odejít největší lásku svého života s někým jiným. To je obrovské gesto a je to nesmírně smutný.

Měl jste možnost vidět zahraniční produkce muzikálu Fantom Opery? Pokud ano, inspirovalo Vás to nějak?

Určitě viděl jsem to několikrát v Londýně a pak samozřejmě legendární koncertní verzi k 25. výročí. Z té jsme hodně čerpali.

Po premiéře muzikálu jste se stal středem velkého zájmu médií. Jak se s ním vyrovnáváte?

Je to práce, a to k tomu patří. Jen si musíte dávat pozor co kde komu řeknete...

Propagace muzikálu je z velké části postavena na zprávách v bulvárních médiích. Musíte se jako představitel hlavní role podílet na jejich vzniku?

Někdy ano, to záleží na produkci a na producentovi... Ale ta spolupráce se na těch opravdu velkých projektech většinou předpokládá a vyžaduje. Ale to je

pochopitelné, musíte to dílo nějak promovat a propagovat. A o tom, že hezky zpíváte, nebo že vám krásně hraje orchestr, o tom bulvár psát nebude, to je nezajímá.

4. Přepis rozhovoru s Tomášem Vaňkem

----- Původní e-mail -----

Od: Jitka Jirsová <jita.jirsova@seznam.cz>

Komu: [REDACTED]

Datum: 15. 7. 2017 18:43:44

Předmět: Rozhovor o muzikálu Fantom Opery pro bakalářskou práci "Muzikál Fantom Opery a jeho postavení na pražské muzikálové scéně"

Rozhovor s Tomášem Vaňkem, představitelem Raoula v muzikálu Fantom Opery

Tomáši, v době konkurzů na Fantoma Opery jste již působil v menších rolích v několika pražských muzikálových produkcích. Role Raoula pro Vás ale byla první hlavní rolí na velké muzikálové scéně. Jak byste popsal proces zkoušení této role?

Role Raoula sice nebyla mou první větší rolí v muzikálu, ale o to nejde. Rozhodně to byla první role, u které jsem cítil, že se budu muset snažit vyrovnat, přiblížit minimálně hereckým a pěveckým výkonem svým zahraničním kolegům, neustále na nás byl vyvíjen tlak nejen ze strany produkce, ale i fanoušků tohoto muzikálu, kteří přípravy Fantoma sledovali a věděli jsme, že budeme pozorováni nejen u nás, ale i v zahraničí. Ovšem přes to jsem se snažil přistoupit k Raoulovi, jako ke každé jiné roli, stvořil jsem si svou představu o něm. A například jsem se chtěl vymezit proti jeho prvoplánové šlechtické aroganci, která vyplývala z textu, a nakonec tak byl i mnohokrát interpretován. Každopádně až na to, jak dlouho vlastně samotné zkoušení trvalo, jsem jinak neměl pocit, že bych procházel odlišným způsobem nastudování, než na jaký jsem byl zvyklý. Od prvního čtení, korepetic, přes aranžovací

zkoušky, ke generálním... a právě snad až během posledních zkoušek, kdy přišlo na řadu synchronizování technických složek s těmi lidskými, jsem poznal první rozdíl. Český Fantom je scénicky i kostýmově velmi výpravný, náročný na přípravu, a tomu odpovídal také čas, který jsme museli strávit s tím, aby vše fungovalo, jak má. Toho bylo opravdu nad mou zkušenost a očekávání.

Role Raoula je poměrně pěvecky náročná. Absolvoval jste, jako činoherec, kvůli ní nějakou další speciální pěveckou přípravu?

Ne, osobně si nemyslím, že by byl Raoul nějak výjimečně pěvecky náročný, vyjma jednoho ústředního duetu je to vlastně činoherní role.

Měl jste v době zkoušení Fantoma Opery již nějakou diváckou zkušenost s uvedením tohoto muzikálu ve světě. Případně, četl jste literární předlohu?

Knihu jsem četl teprve během zkoušek a přípravy na roli, ale dávno jsem znal ze záznamů původní divadelní verzi a tu filmovou jsem svého času taky viděl minimálně desetkrát. Přímo v divadle jsem ale v zahraničí dosud nebyl, přestože jsem poměrně častým návštěvníkem Londýna a viděl jsem hodně, Fantom mě do divadla nikdy nepřilákal. Ani minulý rok, kdy jsem bydlel týden přímo naproti Her Majesty's Theatre a díval se na průčelí divadla z okna bytu mě vlastně ani nenapadlo, abych se některý večer zašel podívat. Sám nevím proč.

Fantom Opery byl Vaší první spoluprací s režisérem Petrem Novotným. V čem Vás tato spolupráce posunula dál ve Vaší herecké kariéře?

Petr je velmi zkušený režisér a mě bylo především ctí s ním spolupracovat, má cit pro velké jeviště a umí herce velmi rychle poučit, jak s takovým prostorem pracovat. Je to velmi poctivý divadelník, řemeslně v žánru téměř bezkonkurenční, takže nechat se vést, poslouchat jeho připomínky byla radost, ale ve výsledku mě práce s ním neovlivnila snad ani tolik čistě v herecké rovině, jako spíš v teoretické, v přemýšlení o žánru muzikálu, o jeho tvorbě od základu, estetice, kontextech, ...ale také jsem poznal

poprvé, jak někdy musí jednat režisér, který je naprosto podřízen licenčnímu dílu, producentovi stavěném do pozice Boha a co dobrého i špatného z toho plyne pro herce a inscenaci.

Který moment muzikálu je podle Vašeho názoru pro postavu Raoula zásadní a proč?

Určitě moment, kdy se po letech poprvé potká s Christine, která večer při představení náhodou zaskakuje za Carlottu. Kdyby se nepotkali, nebylo by dál o čem hrát. Nezamilovali by se do sebe, nenastal by střet s Fantomem, byl by to prostě jiný příběh.

5. Přepis audio rozhovoru s Romanem Šolcem

Následující text je přepisem rozhovoru s Romanem Šolcem, kostýmním výtvořníkem muzikálu Fantom Opery, ze dne 17. července 2017. Originální audio záznam v archivu autorky.

Romane, byl jste při navrhování kostýmů nějak omezován zahraničním poskytovatelem licence nebo Vám byla ponechána tvůrčí svoboda?

Byla mi ponechána tvůrčí svoboda s tím, že jsem musel dodržet (vlastně) dobovou siluetu kostýmu, jak pánského, tak dámského, s tím, že jsem si mohl dovolit kreativitu ostatních částí hry, s tím, že podmínka byla, panem producentem a licenci, že se kostýmy nesmí podobat zahraničním produkcím.

Kolik kostýmů a paruk z muzikálu Fantom Opery nakonec objeví?

Je to velké dílo, takže představení skýtá 398 kostýmů. Vlastně nedílnou součástí kostýmů jsou i boty, paruky, doplňky, vějíře, šperky a tak.

Které z kostýmů Fantoma Opery považujete za nejnáročnější?

Nejnáročnější byly vlastně sekce Hannibala, což je začátek prvního jednání.

A které za nejkreativnější?

Tak to je začátek druhého jednání, a to byla Maškaráda.

Můžete mi říct, kdo je autorem Fantomovy masky?

Fantomova maska byla vlastně navrhovaná mnou, s tím, že na realizaci se hledal umělecký maskér, což byl pan Vlček z Barrandova, který do toho vnesl i nějakou svoji kreativitu.

Jak dlouho vlastně trvala příprava kostýmů na Fantoma Opery, od zakázky po premiéru?

Byl jsem osloven panem režisérem v srpnu a na konci října byly hotovy návrhy a začátkem ledna toho dalšího roku se připravovala realizace. Takže realizace trvala až do premiéry. To znamená, že jsem na tom dělal skoro rok.

6. Příloha programu *Fantom Opery* – aktualizovaná verze

DR. FRANTIŠEK JANEČEK ve spolupráci s REALLY USEFUL GROUP London uvádí muzikál:

ANDREW LLOYD WEBBER

FANTOM OPERY

DIVADLO GOJA MUSIC HALL PRAHA 2014

Tato inscenace je uváděna pod záštitou Ministerstva kultury České republiky a Magistrátu hlavního města Prahy.

FANTOM	MARIAN VOJTČKO, RADIM SCHWAB
CHRISTINE DAAÉ	MICHAELA GEMROTOVÁ, MONIKA SOMMEROVÁ
RAOUL, Vikomt de Chagny	BOHUŠ MATUŠ, TOMÁŠ VANĚK
MONSIEUR FIRMIN / ANDRÉ	PETR MATUSZEK, JOSEF ŠTÁGR, JAN URBAN
CARLOTTA GIUDICELLI	TEREZA MÁTLOVÁ, LUCIE SILKENOVÁ
UBALDO PIANGI	NIKOLAJ VIŠNJAKOV
MADAME GIRY	MIROSLAVA ČASAROVÁ, VANDA ŠÍPOVÁ
MEG GIRY	TEREZA VÁGNEROVÁ, ANDREA GABRIŠOVÁ
MONSIEUR REYER	TOMÁŠ KOBR, JINDŘICH NOVÁČEK

Understudy MICHAL BRAGAGNOLO – RAOUL, PAVEL PLASCHE – PIANGI

monsieur Lefèvre / Don Attilio (opera IL MUTO)	JAROMÍR ADAMEC / MILAN MALINOVSKÝ	rekvizitářka Opera Populaire	VIOLA RICHTEROVÁ / TEREZA VÁGNEROVÁ
dirigent Opera Populaire	JAKUB HÜBNER	ukližečka Opera Populaire	EVA BUREŠOVÁ / PETRA JANDÍKOVÁ
Passarino (opera DON JUAN)	JIŘÍ KÚDELA	madame Firminová	PAVLÍNA RAINOVÁ / MARIE HORVÁTHOVÁ
kulisák Opera Populaire	MICHAL SMRKOVSKÝ / JAROSLAV ŠIMŮNEK	důvěrnice (opera IL MUTO)	JITKA JIRSOVÁ / JANA BORKOVÁ
kadeřník (opera IL MUTO) / náčelník hasičů	LUKÁŠ JINDRA / MILAN ZITKA	balet Opera Populaire	MARTINA FANTOVÁ, MAGDALENA HLOBILOVÁ,
divadelní sluha Opera Populaire	VOJTĚCH DINGA		NIKOLA PAŽOUTOVÁ, IVANA SIKOROVÁ,
Joseph Baquet, šéfkulisák Opera Populaire	VÍT BEČVÁŘ		LENKA STOLAROVÁ, LENKA TRNKOVÁ,
klenotník (opera IL MUTO)	MICHAL BRAGAGNOLO / JAKUB DOLEJŠ		DOMINIKA BÄRGEROVÁ, VERONIKA BRZKOVÁ,
kulisák Opera Populaire	PAVEL KOBRLE / MICHAL DEMETER		BARBORA KAPLANOVÁ, ŠÁRKA ISABELA LAFKOVÁ,
garderobiérka Opera Populaire	PETRA BOŠTÍKOVÁ / DENISE WICH		NATALIE WALTEROVÁ
garderobiérka Opera Populaire	PETRA VONDROVÁ / VERONIKA JÍLKOVÁ	otrokář (opera HANNIBAL)	ONDŘEJ NOVOTNÝ / JAN MOUCA

ORCHESTR FANTOM OPERY:

Dirigent: MICHAL MACOUREK, PAVEL KANTOŘÍK
Příma: KATEŘINA MACOURKOVÁ HLAVÁČOVÁ, SYLVIE SCHEUNGEROVÁ, JAKUB KLOGNER
Klarinet: RADEK ŽITNÝ, PETR VANĚK, SIMONA VÁNKOVÁ, MICHAL KOSTRUK, JAN PAŘÍK
Fagot: TEREZA KRÁTKÁ, MICHAELA NOVÁKOVÁ, JAN ŠMÍD, LUCIE LIBICHOVÁ
Horna: BARBORA ČERNÁ, PETR DRAŽIL, HANA KUČEROVÁ
Housle: ŠÁRKA POKORNÁ, LENKA NEČASOVÁ, MARTINA MÜLLEROVÁ, ONDŘEJ KVITA, JAROMÍR ŠTĚPÁN, DANA JELINKOVÁ, ANTON YAKOVLEV
Viola: IVO GÖRLICH, MĽJMIŘ KAČÍREK, DOROTA RYBKOVÁ
Violoncello: EMANUELE GADELETA, ONDŘEJ MICHAL, JIŘÍ ČMUR
Kontrabas: JAROSLAV ŠTĚPÁN, JAN PROKOP, JAN KUSOVSKÝ, PAVEL MAZANEC
Klavyry: KRISTINA BRACHTLIOVÁ, PAVEL MACAR, MARCELA MACAROVÁ, LAURA MIKEL VUKOVÁ, PETRA KLIMEŠOVÁ, MICHAELA KADLECOVÁ

NA VÝROBĚ PŘEDSTAVENÍ SE PODÍLELI:

Výpravu vytvořila VÝCHODOČESKÉ DIVADLO PARDUBICE ve spolupráci s firmou STAVEXOR s.r.o.
Vedení projektu výroby: PETR DOHNAL, BOHUMIL KOS, KAREL JOSIF, VÁCLAV SINKULÉ
Malba a umělecká kádinky: VERONIKA THÉROVÁ
Plastické reliéfy a sochy: KLÁRA KLOSE, JARMILO JIRAVNÝ, IVO PLASS
Čalounická výroba: LADISLAV RANDA, HANA JEZBEROVÁ
Technická výroba: VILÉM STUDNICKÝ, KAREL REHÁK, MILAN TOMIŠKA, DUŠAN SZABŮ, DAVID MORAVEC, ZDENĚK NOVÁK, JANA KOSEJKOVÁ, JAROSLAVA KREJČOVÁ, EVA HOLLMANOVÁ
Jevištní technologie vypočetl a dolal SMART TECHNIK s.r.o.
Vedení projektu výroby: ZDENĚK SUCHOMEL, ING. FRANTIŠEK HOŘAVA
Kostýmy vytvořily kněžnické dílny GOJA, Agentura Goth-Janeček, vedoucí: JANA KRÍŽKOVÁ
Výroba masek, vějířů a ostatních doplňků: MIROSLAVA DOLÍNKOVÁ
Výroba náhavicí a klobouků: MILUŠE TÓTHOVÁ
Výroba aplikací na kostýmy: ROMANA SLAVÍKOVÁ A JITKA NOVÁ
Výroba paruk a vlaseček: MARIE PEŠLOVÁ
Zvuková a světelná technika: JAN ERLE - T SERVICES s.r.o.
Pyroefekty: DAVID KREJČÍK

NA PŘEDSTAVENÍ SE DÁLE PODÍLEJÍ:

Mistři zvuku: PETR KOŠAŘ, LUMÍR HAVLAS, PETR ŠMIČEK
Mistr světla: MĽJMIŘ LEDVINKA, DAVID JANEČEK
Mikoparty: KATEŘINA PRAŽSKÁ, SIMONA REICHOVÁ
Ovčívňová: ŠEBEK JOSEF, VOJTECH DALIBOR, MILDE SEBASTIAN, FLEXIA TOMÁŠ, BUREŠOVÁ ANDREA, SRABEGA LÁDÍK, LOKVENCOVÁ KRISTYNA, DIGOVÁ MARIKÉTA, ČÁSTKOVÁ JANA, AUDOVÁ VERONIKA, FALSTUS CEDRIK, CHOLT TOMÁŠ
Jevištní mistr: ROBIN KOSOUR
Technika: VOJTĚCH NESMĚRÁK, TOMÁŠ DUCHEK, MATĚJ ONÁRY, JAN PODROUZEK, ALEX STAMIDIS, LUKÁŠ KREJZA, DANIEL CIBULKA, TOMÁŠ TĚŠTEL, MILAN ŠVIHLA, FILIP NĚNEC, ROMAN MIKULA
Rekvizity: ALENA STRÁNSKÁ, LUCIE HUSÁKOVÁ
Strojníci: MILAN HOUBA, JARUB KORACH
Maskéra: EGLE KOCHOVÁ, ŽOFE DEMKOVÁ, VLAŠKA BRABCOVÁ, NIKOL ROUBALOVÁ
Gardérba: ANNA MATUSZKOVÁ, PAVLÍNA PODSKOČOVÁ, ZUZANA CODOVÁ, IVETA NOVÁKOVÁ, LUCIE NOVÁKOVÁ, LENKA ČECHOVÁ, MARTINA PALEČKOVÁ, JANA LUBOJACKÁ, LADISLAV POTNĚŠTE
Inspec: EVA AUDOLENSKÁ, JIŘÍ TRUPL, LUBOŠ VAYHEL
Umělecký ředitel (od 4./2015): Mgr. PETR KRACIK
Vedoucí baletu: Mgr. ADÉLA POLLERTOVÁ
Choreograf (od 4./2015): LIBOR VACULÍK
Asistent producenta pro zahraničí: DR. IVAN CHOCHOLOUŠ
Asistentka producenta: JANA KRIPNEROVÁ
Obchodní oddělení: JANA KRIPNEROVÁ
První zastoupení: MGR. LENKA RADOVÁ
Dokumentarista: JAROSLAV VOBOŘNÝ
Fotograf programu: MICHAELA FEUERREISLOVÁ
Korepetitor: KRISTINA BRACHTLIOVÁ
Hlasový poradce: PETR MATUSZEK
Asistentka vývama kostýmů: MARTINA TÓTHOVÁ
Asistent režie: MARTINA MEJZLÍKOVÁ
Pomocný režisér: MARTIN VOKOUN
Tajemník producenta: MARTIN NOVOTNÝ
Produkce: FILIP JANEČEK

7. Ukázky návrhů kostýmů Romana Šolce v porovnání s realizací

Ukázky kostýmů pro scény *Maškarní*, *Il Muto* a *Don Juan Vítězný*. Fotografie z osobního archivu autorky + oficiální fotografie z inscenace z archivu Agentury GoJa, foto: Michaela Feuereislová.

8. Ukázky návrhů scény Daniela Dvořáka v porovnání s realizací

Návrhy scény Daniela Dvořáka pro výstupy *Hannibal*, *Maškarní* a představení nového lustru. Autorkou fotografií inscenace je Michaela Feuereislová.

9. Ukázky notové partitury pro muzikál *Fantom Opery*

Ukázky (*Maškarní*; závěr muzikálu) pochází ze soukromého archivu autorky.

The Phantom of the Opera

145

13. II. DĚJSTVÍ / 1. VÝSTUP (MAŠKARNÍ)

SCHODIŠTĚ OPERY

Milha napít zabíjíje živý obraz kostí na Plesu v operě. Hosté, které zatím nevidíme zřetelně, jsou oblečeni do různých maškarních kostýmů – pávi, drak, Mefisto, loupežník, klaun, rytíř, dámy, Ludvík I. – XVI., Napoleon, kat... Přichází monsieur ANDRÉ. Je oblečen jako kraslavec, na sobě má operní plášť. Téměř vzápětí přichází monsieur FIRMIN. Je rovněž oblečen jako kraslavec v operním plášti. Dva kostlivci vidí jeden druhého a nervózně se k sobě přibližují.

Misura **Till Ready**
OPAKOVAT DOKUD SE ANDRÉ A FIRMIN

*Oba dva si sundají masky. Proznají jeden druhého.
Úlevo a stoich.*

ANDRÉ
Monsieur Firmin?

FIRMIN
Monsieur André?

ANDRÉ
TOU ZA - ČNE NO - VÝ LI - PŠÍ

FIRMIN
MŮJ AN - DRE, JA - KÁ NŮ - BL SE - ŠLOSI!

... NESRAŽÍ

Ben

(8th)

192 CHRISTINE PHANTOM

SÍ - LEJ SE MNOU KA - ŽDÝŮ Č - SVĚTĚ KAN - KLĚ JEN TY MŮ - ŽEŠ MÍ - ŠNĚ KRÍ - DĚLA

195 *Allargando* *Grandioso*

DÁŤ TĚH HUB - BA NO - CI KON - ČÍ NA - TO - BĚD

Orchestra

198

207

10. Výběr z fotografií k muzikálu *Fantom Opery*

Oficiální fotografie k muzikálu z archivu *Agentury GoJa*. Autorkou fotografií je Michaela Feuereislová.

(zleva: *Hannibal*, inscenace opery *Don Juan Vítězný* s pohledem z lóže, *Maškarní*, korepetice sboru, *Don Juan Vítězný*, pád lustru při děkovačce opery *Il Muto*)

(zleva: Michaela Gemrotová (Christine) a Marian Vojtko (Fantom); Monika Sommerová (Christine) a Radim Schwab (Fantom); Tereza Mátlová (Carlotta), Miroslava Časarová (Madame Giry) a Tereza Vágnerová (Meg); scéna *Il Muto*)

(zleva: Michal Bragagnolo (Raoul) a Monika Sommerová (Christine); příchod Fantoma na *Maškarní*; Tereza Marshall (Christine); Tereza Vágnerová (Meg) a Monika Sommerová (Christine))

